

Хто з таленавітых
вучыўся ў
Глебаўцы?

14

Якую
лёсавызначальную
справу пранёс праз
усё жыццё Генадзь
Баркун?

14

Ці захаваліся
раннія здымкі
Якуба Коласа?

7

Чым сёлета ўразлі
на фестывалі ў
Маладзечне?

6

Тры візітоўкі Вялікага

Рэзідэнцыя знакамітага роду Радзівілаў даўно стала для Нацыянальнага Акадэмічнага Вялікага тэатра галоўнай летняй фестывальнай пляцоўкай фармату open air. Артысты балета, оперы, хору, аркестра выязджаюць з родных тэатральных сцен, каб падарыць гасцям старажытнага Нясвіжа радасць сустрэчы з шэдэўрамі сусветнай опернай і балетнай класікі. Ужо другі дзень тут працягваюцца "Вечары Вялікага тэатра ў замку Радзівілаў".

3 нагоды 20-годдзя РВУ "Культура і мастацтва"

Паважаныя калегі! Шагоўна сябры! Сардэчна вітаюць нас са знамай падзеяй — 20-годдзем стварэння Рэдакцыйна-выдавецкага ўстанова "Культура і мастацтва". Глыбока сімвалічна, што першы ўсёй гісторыі свайго існавання ў паспяхова створанае хроніку творчага жыцця нашай краіны, спрыяе захаванню нацыянальнай культурнай спадчыны. Вас выгадна адрэзніваюць грунтоўныя аналітычныя матэ-

рыялы, карысныя артыкулы, дзе прадстаўлены перадавы вопыт работы спецыялістаў галіны з усіх рэгіёнаў Беларусі. Выданы медыахолдынга карыстаюцца павагай і доверам аўдыторыі. Упэўнены, што вы і надалей будзеце цікавіцца самаму шырокаму коду чытачоў. Шчыра жадаю ўсім супрацоўнікам і чытачам моцнага здароўя і дабрабыту, невывяржанага натхнення, поспеху ў прафесійных пачыненнях на карысць Рэспублікі!

Міністр культуры Рэспублікі Беларусь **Анатолій МАРКЕВІЧ**

Пабачыла свет кніга "Тенацід беларускага народа", пра якую генеральны пракурор Андрэй Швед сказаў, што на кожнай яе старонцы — факты аб мільёнах загубленых фашыстамі і іх паматаванні мірных жыхароў БССР.

раней. "Выданне гэтай кнігі — яшчэ адзін крок на шляху да аднаўлення гістарычнай справядлівасці і абароны суверэнітэту нашай дзяржавы", — адзначыў Андрэй Швед і выказаў упэўненасць, што пасля яе прычтання кожны, хто гатовы ўважліва адзінаць інфармацыю, зробіць правільныя высновы, убацьшы спраўдуючы карціну падзей мінулага і цяперашняга часу. "Разбуральныя падзеі пад сігналам нашым ніколі больш не павінны паўтарыцца на на-

шай зямлі", — адзначыў ён. Выпуск у друк гэтай кнігі — адна з форм выканання даручэння кіраўніка дзяржавы, дадзенага ў студзені бягучага года пры звароце з Пасланнем да беларускага народа і Нацыянальнага сходу. У даручэнні размова ішла аб забеспячэнні ўкаранення вынікаў расследавання крмінальнай справы аб генацыдзе ў адукацыйную, культурную, ідэалагічную, інфармацыйную і іншыя сферы жыццяздзейнасці грамадства.

Атрыманыя доказы дазваляюць сцвярджаць, што наступствы палітыкі генацыду для беларускага народа аказаліся цяжэйшымі, чым лічылася

Крок да аднаўлення гістарычнай справядлівасці

Глеба, на якой рунеюць таленты

Работы выпускнікоў Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя Глебава дэманструюцца на выставе "Ступені майстэрства" ў Нацыянальным мастацкім музеі. Экспазіцыя прысвечаная 75-годдзю навучальнай установы.

Май Данцыг, Арлен Кашчуркіч, Васіль Шаранговіч, Леанід Шчамялёў і іншыя майстры пачыналі шлях у Глебаўцы, а сёння іх работы — у залатам фондзе айчынскага мастацтва. У экспазіцыі размешчана больш за паўсотні творчых работ у розных відах выяўленчага мастацтва — жывапісе, графіцы, скульптуры, дэкаратыўна-прыкладным. У іх адлю-

сць шырокі спектр манер і кампазіцыйных схем, увага да колеравай гамы і прасторвай глыбіні, пластычнасці і вобразнасці. Выстава аб'явіла творы ад сярэдняга і мяншага стагоддзя да нашых дзён. Такім чынам наведвальнікі могуць прачынаць твараць эпох, перасмачыць сувязі і ўзнікненне навапай у беларускім мастацтве. Часовая экспазіцыя даступная для агляду да

24 ліпеня.

Аднак выставы ў Нацыянальным мастацкім музеі святкаванні 75-годдзя каледжа не абмежаванае. Як па-ведаму дырэктар установы адукацыі Аляксандр Штангаровіч, работы выпускнікоў розных гадоў таксама жадаюць у абласных цэнтрах. Днямі пачалася серыя пленэраў, прысвечаных юбілею каледжа і Году гістарычнай памяці, географія якіх ахоплівае Наваградск, Пінск і іншыя мясціны краіны. Па выніках пленэраў пройдзе выставы ў галерэі каледжа і іншых выставачных залах рэспублікі. Увоценьне адкрытае выстава дэманструе і графікі ў галерэі "Універсітэт культуры", а пазней у Нацыянальным цэнтры сучаснага мастацтваў адбудзецца праект "Глеба". У верасні Мастацкая галерэя Міхаіла Савіцкага прыме традыцыйную вялікую выставу работ выкладчыкаў Глебаўцы. Яркім завяршэннем юбілейнай урачыстасці стане канцэрт у вялікай зале Белдзяржфілармоніі з удзелам Дзяржаўнага камернага аркестра, а таксама творчых калектываў музычных і хараграфічных каледжаў.

Працяг тэмы на ст. 14-15

Гэта мая газета

Марына Шабановіч, начальнік аддзела культуры Наваградскага раённага выканаўчага камітэта:

— З газетай "Культура" сабраю даўно. І з цягам часу яна стала сапраўдным дадаткам і памочнікам. Важным для мяне з'яўляецца раздзел "К" інфармуе", дзе актуалізуюцца гадоўныя мэты дзяржаўнай палітыкі ў галіне культуры, выказваюцца меркаванні вядучых спецыялістаў па розных кірунках развіцця культуры ў нашай краіне.

Газета дапамагае быць у курсе тэатральных прэм'ер і імпрэз, выставачных праектаў і фестываляў, культурных ініцыятыў і жыцця ўстановаў, ад вядучых сталічных да сельскіх клубав і бібліятэк.

Палабецкія і рубрыка "Суботніцы сустрачаюцца", якая да магчымасці знаёміць з талентамі асобамі і пачуць з першых уснаў іх расказаў са сваймі дзеясловамі. Шкадава і апошняя новая рубрыка "Кінапазіцыя", якая прыдакрывае тэматычны стварэння фільмаў, натыхна на іх прагляд.

Радуе тое, што ў газете друкуецца досыць матэрыялаў аб нашых знакамітых творах, гістарычных асобах, помніках даўніны, гісторыка-культурных каштоўнасцях. І заўсёды прыемна чытаць матэрыялы аб нашай Наваградчыне.

Алена Забаронак, дырэктар Чарвёнскага раённага краязнаўчага музея:

— Наш музей вылісева "Культуру". Як музей зейшчыкаў, у першую чаргу нас цікавіць і публікацыі краязнаўчай тэматыкі, інавацыі і праекты ў музейнай сферы.

Але з задалаваннем і інтэрасам чытаем пра развіццё і навіны тэатральнай культуры і мастацтва, бібліятэчнай дзейнасці, пра фестывальнае жыццё краіны, іншыя матэрыялы.

Дзякучы газете мы заўсёды ў курсе падзей, якія адбываюцца ў сферы культуры. Жадаю "Культуру" і надалей заставацца цікавай і карыснай для чытача.

Газета — рэгіёны — чытач

Хутка надыйдзе 22 чэрвеня — трагічны дзень пачатку той жахлівай вайны, якая забрала жыцці роўна і блізках прастычкіна ў кожнага беларуса.

Ужо зараз на мемарыяльных аб'ектах плануецца мітынг-рэвізям, а па ўсёй краіне праходзіць памятная маршэры-кравыя. Расказаваць аб некаторых з іх.

Марына Навіцкая, начальнік галоўнага ўраджэння ідэалагічнай работы і па справах моладзі Віцебскага аблвыканкома: — 3 10 па 13 чэрвеня па Віцебскім рэгіёне правядуцца "Цягнік Перамогі". У прыватнасці ў Віцебску наведваюць яго экспазіцыю можна было на працягу годаў дзён. На маю думку та гэта вялікая колькасць людзей, якія прыйшлі на гэтую персону выставу, не зможа застацца раўнадушнай да падзей вайны і Перамогі.

Экспазіцыя аформлена даступна для дзяцін, так і для дарослага. На такіх выставах можна насамрэч прапусціць праз сваё сэрца і гераічную барацьбу ў Брэсцкай крэпасці, і самааданнасць ваенных медыкаў, і гераізм партызан. Такі "Цягнік Перамогі" карысны тым, што перш за ўсё моладзь можа адчуць тую трагічную падзею больш выразна і зразумель, які выклік падзвіг здзейснілі нашы людзі, каб пазбавіць усіх нас ад дэградацыі і генацыду.

Вольга Таларыцак, дырэктар Бягомскага музея Народнай Славы:

Пётр Алексіевіч, начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Ушацкага раённага выканкома: — Наш галоўны мемарыял партызанскай славы "Праўраў" належна добраўпарадкаваны, і тут, без перабольшвання, пастаянна адлюстоўвае даніну загінулым воінам. Пра гэта сведчыць і Ушацкі музей Народнай Славы, дзе пасля рэстаўрацыі і штодзённа праводзіцца з 3-4 экскурсіі ўдзельнікамі ўдзельнікамі вайны на кожным раённым маленькім пахавадні часова вайны прайдзе ўшанаванне ахвяр Вялікай Айчыннай.

Падрыхтаваў Павел САЛАУЭЎ

Апытанне месяца — папярэднія вынікі

Пасудамаваная пытанні і прапановы, што паступілі ад работнікаў культуры з самых розных културных краінаў на адрас нашага выдання.

Дык вось, калі б я быў галоўным рэдактарам "К", то:

- у чарговы раз узяць бы пытанне, чаму Наваград пакуль не стаў горадам-музеем;
- стаў бы ініцыятарам стварэння рэспубліканскіх конкурсаў (з важкімі

- грашовымі прэміям) на найлепшыя нацыянальныя суверэн і самы арыгінальны творчы праект;
- сапраўдніча бы стварэнню серыі артыкулаў пра выніковы прафесійную арыентацыю;
- узяць бы дыскусію на тэму "Чаму ў нас адсутнічаюць іканскія тэлевізійныя шматсерыйныя фільмы пра дзейнасць работнікаў культуры" (ад міністэрства да сельскага дома культуры);
- выйшаў бы на вырашэнне вось якога праб-

- блемнага пытанні: з якой прычыны яны след не ўшаноўваюцца памяць выбітных работнікаў культуры, не называюцца іх імёнамі вуліцы, установы, фестывалі, прэміі?
- знашоў бы інвестараў на выданне энцыклапедыі беларускіх майстроў традыцыйнага мастацтва і іх твораў;
- адшукаў бы прычыны, па якой зніклі хары, якія раней існавалі ці не пры кожнай арганізацыі і ці не пры кожным нашым прадпрыемстве.

Дзякуй, класікі!

Сімвалічна, што ў Год гістарычнай памяці мы святкуем падавыні літаратуры юбілей — 140-годдзе з дня нараджэння Яні Купалы і Якуба Коласа. Менавіта гэтыя творцы сваім моцным працормым талентам замацавалі падмурк для развіцця роднай моў, літаратуры, культуры і выначылі духоўныя гарызонты для многіх пакаленняў беларусаў.

Сёння краіна аддае даніну памяці сваім класікам. З нагоды юбілея на ўсёй Беларусі праводзіцца мноства культурных мерапрыемстваў рознага фармату.

У залы Рэспубліканскай мастацкай галерэі "Палац мастацтва" адкрылася выстава Беларускага саюза мастакоў "Мне сніцца сны аб Беларусі...", прысвечаная 140-годдзю з дня нараджэння двух народных паэтаў — Яні Купалы і Якуба Коласа.

Беларусь захоўвае ўдзячную памяць пра сваіх песьняроў і пракокаў. Так, у беларускім выяўленчым мастацтве было створана мноства работ на купалую і коласую тэмы і яшчэ з 1920-х гадоў — гэта і партрэты, і ілюстрацыі да твораў, алегарычныя скульптурныя

кампазіцыі, дэкаратыўныя пані і шмат што іншае. Выстава "Мне сніцца сны аб Беларусі..." прадставіла як творы з фондаў музеяў Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа і Дзяржаўнага літаратурнага музея Яні Купалы — класічны раздзел экспазіцыі, так і творчасць нашых сучаснікаў.

Экспазіцыя дае магчымасць знаёміцца з адным з першых прыжыццёвых партрэтаў Яні Купалы — створаны ён быў у 1921 годзе з натуры рускім мастаком Дзмітрыем Полазавым, вучнем У. Макоўскага. Полазаўскія партрэты Купалы маюць нешліфаваную дакументальную і мастацкую каштоўнасць.

Праца паважанага першага маюць асаблівую навуковую каштоўнасць. Там больш каштоўна,

што ў экспазіцыі выставы прадстаўлена карціна П. Сервяніча "Шляхам жыцця" (1934), натхнёная адынаемным зборнікам вершаў Яні Купалы 1913 года.

Работы народных мастакоў М.Савіцкага, Л.Шчамялява, Г.Папалаўскага, В.Шаранговіча, У.Тоўцішкі, Л.Гумілява і У.Слабодчыкава адлюстроўваюць розныя варыянты інтэрпрэтацыі вобразаў Купалы і Коласа — класічны да эмацыянальна-экспрэсіўнага. Іх жывапісны, графічны творы, скульптурныя кампазіцыі дазваляюць усебакова і разнастайна праілюстраваць, пракаментаваць і прадставіць у кантэкście часу паэтаў, культурных і грамадскіх дзеячаў.

"Нам было важна, каб у выставе, прысвечанай нашым класікам, з'явілася таксама рэпрэзэнтыва-гістарычнага характару. Шмат магутных вольгаў нашых маляўнічых мастацтваў далучыліся да гэтай тэмы. Але вакол гэ-

Маршрут памяці

Абноўлена мабільная экспазіцыя Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны падарожнікам па краіне. Яна ўжо наведвала Гомель, Жодзіна, Гродна, Маладзечна і больш за дзясяткі іншых гарадоў.

пра першыя дні вайны, партызанскі рух, юных абаронцаў радзімы, работнікаў чыгучкі і ваенных фотакарэспандэнтаў. Дэманструюцца матэрыялы ўраджэнцаў рэспублікі, якія ўдзельнічалі ў першых баях з гітлераўцамі, абаранялі Маскву і Ленінград, змагаліся з ворагам у падполлі і партызанскім руху, выявілілі Беларусь і замесжныя краіны. Асобны раздзел прысвечаны партызанскаму работнікаў чыгучкі. Яны ў скла-

ных умовах ваеннага часу забяспечвалі дастаўку на фронт рэзерваў, тэхнікі, харчавання, на акупаванай тэрыторыі знішчалі камунікацыйныя матэрыялы ўраджэнцаў рэспублікі. Электронная частка экспазіцыі знаёміць з унікальнымі прадметамі — узнагародамі, гадзіннікамі, талісаманамі. Таксама адмыслова праграма расказвае пра населеныя пункты, узагароджаныя вышпелам "За мужнасць і стойкасць у гады Вялікай Айчыннай вайны". Падчас выездаў музейныя супрацоўнікі выяўляюць і збіраюць у наведвальніцка матэрыялы аб генацыдзе беларускага народа ў галі вайны і прадметы, звязаныя з франтавымі падзеямі, партызанскім рухам і падпольнай барацьбой. У будучыні артэфакты папоўняць музейны збор.

Больш за трыццаць гадоў жыцця ён аддаў музейнай справе і на працягу дзесяці з іх узначальваў Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Сёння Генадзь Баркун бавіць летні час у роднай вёсцы Лешніца, што на Пухавіччыне. Няма нічога дзіўнага, што нашая размова пачалася з высветлення тамтэйшых агульных знаёмстваў, бо так супала, што мая бабуля нарадзілася ў Кабыльнічах і пасля жыла ў Рузэнска, а адтуля да Лешніцы некалькі дзясятка кіламетраў.

ПЕРШЫЯ УСПАМІНЫ

Як зазначае сам Генадзь Іванавіч, Лешніца перадсім вядома як радзіма Алеся Бачылы — знакамітага паэта, найбольш вядомага як аўтар песні "Найзіма мая дарогая". Вёска ляжыць на беразе Свіслачы, за пяць кіламетраў ад чыгуначнага прыпынку Селча. Тут у 1939 годзе і з'явіўся на свет наш субяседнік, які па праве называе сябе дзіцім вайны.

Вядома, ваенныя падзеі слаба адклікалі ў дзіцячай памяці ў такім малым веку, але асобныя эпізоды Генадзь Іванавіч запам'януў — так, напрыклад, ён прыгадвае адступленне немцаў у 1944 годзе. Таму, мабыць, няма нічога дзіўнага, што, маючы такі першы ўспаміны, у будучыні ён звязваў сваё жыццё з вывучэннем гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Бацька нашага суразмоўца, Іван Баркун, падчас нараджэння сына, ўвесень 1939 года, быў далёка ад роднай хаты — у дэлеганцкай у дэлегатскай Заходняй Беларусі да БССР, а пасля вярнуў і на Фінскай вайне. Калі мужчына атрымаў ліст з весткай аб нараджэнні сына, то надзвычай усецешыўся, бо да гэтага ў сям'і нараджаліся толькі дзяўчычкі. Неўзабаве бацька вярнуўся ў родныя мясціны — але вайна таксама прыйшла і сюды.

У чэрвені 1941 года, даведваюшыся пра напад гітлераўскай Германіі на Савецкі Саюз, Іван Баркун накіраваўся ў Мінск, каб зноў усташ у шэрагі Чырвонай арміі. Але гэтага яму зрабіць не ўдалося — пакум дабраўся да горада, усе ваеннакмы адтуль ужо эвакуяваліся. Так бацька нашага субяседніка застаўся ў роднай вёсцы, а неўзабаве, не ўдалося са здыць склаўшы рукі, зрабіў сувязным партызан і рабіў сваёй унёсак у змаганне супраць акупантаў.

У 1942 годзе, на жаль, памерла маці Генадзя Іванавіча, і далей яго выхаваннем займалася бабуля. Калі ж у 1944 годзе акупантаў прагналі з Беларусі, бацька зноў быў мабілізаваны ў войска і ваяваў на фронце, а пасля Перамогі, вярнуўшыся дадому і піць раз ажыўшыся, да выхалу на пенсію працаваў прадаўцом у вясковай краме.

З дзяцінства марыў працаваць у музеі

Даследаваць факты вайны — справа жыцця Генадзя Баркуна

Генадзь Баркун

дальей яго выхаваннем займалася бабуля. Калі ж у 1944 годзе акупантаў прагналі з Беларусі, бацька зноў быў мабілізаваны ў войска і ваяваў на фронце, а пасля Перамогі, вярнуўшыся дадому і піць раз ажыўшыся, да выхалу на пенсію працаваў прадаўцом у вясковай краме.

НА ШЛЯХУ ДА МАРЫ

Генадзь Баркун з гонарам кажа, што зрабіў гісторыкам марыў з дзяцінства — альбо архівам, альбо музейным работнікам. Прычынай таму, вядома, быў бацькавы выхаванне. Неўзабаве бацька вярнуўся ў родныя мясціны — але вайна таксама прыйшла і сюды.

У чэрвені 1941 года, даведваюшыся пра напад гітлераўскай Германіі на Савецкі Саюз, Іван Баркун накіраваўся ў Мінск, каб зноў усташ у шэрагі Чырвонай арміі. Але гэтага яму зрабіць не ўдалося — пакум дабраўся да горада, усе ваеннакмы адтуль ужо эвакуяваліся. Так бацька нашага субяседніка застаўся ў роднай вёсцы, а неўзабаве, не ўдалося са здыць склаўшы рукі, зрабіў сувязным партызан і рабіў сваёй унёсак у змаганне супраць акупантаў.

У 1942 годзе, на жаль, памерла маці Генадзя Іванавіча, і далей яго выхаваннем займалася бабуля. Калі ж у 1944 годзе акупантаў прагналі з Беларусі, бацька зноў быў мабілізаваны ў войска і ваяваў на фронце, а пасля Перамогі, вярнуўшыся дадому і піць раз ажыўшыся, да выхалу на пенсію працаваў прадаўцом у вясковай краме.

чысізу 1961 года, у выніку якой нямецкая сталіца была падзеленая надвое бетоннай сцяной. Тут Генадзь Іванавіч прайшоў падрыхтоўчы курс, які тады ладзілі пры гарызонце, і залезў наступіць на гістарычны факультэт БДУ. Падчас навучання на трэцім курсе ажыўцеў — ягонай абраннінай зрабілася ільч школьна сямброўка, Марыя Васільеўна, у іх нарадзіўся сын.

МУЗЕЙНАЯ ЭПАПЕА

Калі ў 1966 годзе паўстала пытанне размеркавання, Генадзь Баркуну папашчыла трапіць на працу ў Дзяржаўны музей БССР — ільчэр ён вядомы як Нацыянальны гістарычны. Быў спачатку навуковым супрацоўнікам, потым — вучоным сакратаром. Музей тады ільч толькі арганізоўваўся, і першай задачай для маладога супрацоўніка было стварэнне экспазіцыі аб гісторыі Грамадзянскай вайны ў Беларусі.

У 1973 годзе Генадзь Іванавіч перайшоў на новае месца працы — заняў пасаду намесніка дырэктара на навуковай рабоце Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, а праз дваццаць гадоў зрабіўся яго дырэктарам і прапрацаваў ім да 2004 года. Дарчы, папярэднікам яго на гэтай

дэрашай талы было даволі складана, але гэтую задачу ўдалося паспяхова выканаць, і з'яўленне каштоўнага арэфакта ў Мінску зрабіла сапраўдны фурор.

АРХІВНЫЯ РОСШУКІ

Пасля выхалу на пенсію, пакінуўшы пасаду дырэктара музея, Генадзь Баркун, аднак, не развітаўся са справай свайго жыцця, а працягнуў даследаваць гісторыю Вялікай Айчыннай вайны, зрабіўшыся навуковым супрацоўнікам Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь. Тут ён багата працаваў з запітамі сваякоў ветэранаў, дапамагаву знайсці неабходныя дакументы аб пацярэдзеным ўдзелу ў вайне і ўзнагароджаны медальмі курсу па авалотны іх ўзасканалени велу беларускай мовы, на не пераводзілася тады і музейная дакументацыя. Зрэшты, музей сутыкнуўся ў той перыяд і з пэўнымі цяжкасцямі — многія злучычы каштоўных прадметаў, асабліва тыя, хто пасля распаду СССР аказаліся ў іншых незалежных краінах, пажадалі вярнуць сабе здадзеныя раней у музей прадметы. Але, тым не менш, большасць такіх арэфактаў ўдалося адстаць і зберачы музейнай фондзі.

Балдзі што самым значным і запамінальным сваім дасягненнем на пасадзе дырэктара музея, сваесааблівай культамнашай уласнай дэлеіцыі, Генадзь Баркун называе арганізацыю прыезду ў Мінск у 2002 годзе знакамітага Сяргея Перамогі, які быў зняты 1 мая 1945 года над Рэйхстагам. Вяцэйшы гэты важны сімвал за межы Расійскай Фе-

Антон Рудак
Фота з сайта Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны

Фрагменты экспазіцыі ў старым будынку Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны

2022 год у нашай краіне абвешчаны Годам гістарычнай памяці. Амаль кожны выхадны мы адраўляемся ў вандроўку, якую прысвечаем вядомай гістарычнай асобе. І гэта не проста турыстычная вандроўка. Гаворка пра паходы, якія завершанаюцца "суботнікімі ўпарадкаваннямі". Пра адзін з такіх суботнікау, ужо адзінаццаты па ліку, які адбыўся 11 чэрвеня ў мясцінах нашага славутага паэта Адама Міцкевіча, мы і распавядзем. Але пачнем мы з хвілінкі гісторыі, без якой Радагошча не больш, чым адно з тысяч падобных гарадзішчаў, чонара раскіданых па беларускай зямлі.

"ЗЯМЛЯ НАВАГРУДСКАЯ, КРАЮ МОЙ РОДНЫ..."

Такімі словамі пачаў Адам Міцкевіч сваю першую, але недапісаную паэму "Бульбы" (1818 год). Тут "непракласці" гэтыя словы на мову картаграфіі, то родны край паэта, зямля ягоных продкаў укладзецца ў прастору паміж Слонімам, Наваградкам, Карэлічамі, Мірам, Стоўбіцамі, Слуцкім, Капыльем, Ляхавічамі і Баранавічамі, якія ў часе ВКЛ уваходзілі ў межы Наваградскага ваяводства. Але больш блізкамі пачту былі землі Баранавіччыны і суседняй Наваградчыны, дзе жылі бацькі паэта, 3 Радагошчой, а далейнай маёнткам Чомбраў (вядомы з XVI стагоддзя), у ста метрах ад якога было тое гарадзішча, звязана маші паэта Барбары Маеўскай, дачка чомбраўскага аканома. Пэўна, тут абдылоўся яе знамства з Мікалаем Міцкевічам (бацькам паэта). І вельмі верагодна, што менавіта ў Чомбраве яны згулялі сваё вяселле. Бо ў традыцыйнае таго часу праца шлобы ў парафіі, акуль паходзіла нявеста. Калі ж нарадзіўся Адам (а ці не адбылося і гэта ў Чомбраве?), то менавіта гаспадыня маёнтка Анэля Вулоўскай, стала яго хроснай маці. Хросна яго дачка, якая жыве тады Адам Бернард Абуховіч, сямбра Вулоўскай і татрума Міцкевічаў. Былы будынак калі б малы Адама ніколі не пабыўваў у маёнтку свайго хроснаі, які знаходзіўся акупат сарадзіне шляху з Завосся ў Наваградка. Асколь і думка, што пэўна не раз ён мог пабываць і на гарадзішчы, якое і сёння, дзякуючы захапленым краям, пакідае моцнае уражанне. Што ўжо казаць пра часы мінулыя, калі адусюль былі чутны сялянскія спевы, а шляхта зводзіла паміж сабой рахункі ў наездках. Адзін

На крутых схілах Радагошчы, або Пра талку ў мясцінах Міцкевіча

Удзельнікі талак на Радагошчы — жыхары

Працуюць электрасеткі

Гарадзішча перыяду ранняга жалезнага веку XI-V стст. да н.э.

з якіх, чомбраўскі, быў пакладзены ў сюжытную лівію паэмы Адама Міцкевіча "Пан Тадэвуш". Зымалы ў Чомбраве ў 1928 годзе і аднайменны фільм, у кадрах якога з'явіліся не толькі краямцы, але і мясцовыя жыхары, якія сыгралі ролі сваіх продкаў (сцяган і шляхты). Што ж да гэтага старажытнага гісторыі гарадзішча, то не менш цікава. Але, каб не паўтарацца, нагадаем, што апісаная яна ў адным з нашых нумароў "К" (гл. № 22, 2022).

МАРЫ-МАРЫ...

Першыя думкі аб тым, каб правесці талку па "Гары Міцкевіча" (так гарадзішча на Радагошчы часам называюць мясцова жыхары), з'явіўся нас год таму. Але любая ільч, як вядома, павінна вяселься. А талка на Радагошчы, удліваючы аб'ём працы, сапраўды павінна прадстаўнікі іншых устаноў, арганізацыі і прадпрыемстваў раёна. Плячочам да пляча на крутых схілах Радагошчы працавалі спецыялісты аддзела культуры, устаноў культуры і прадстаўнікі

іншых арганізацый: Наваградскага раённага цэнтру культуры і народнай творчасці, Наваградскага раённага бібліятэкі, Валеўскага сельскаганама на чале са старшынёй Дзімітрыем Піваварчыкам, СРДУП "Свіцьцё", электрасетак, раённага міжкаштоўнага цэнтру за забеспячэнні дзейнасці бодзятных устаноў і дзяржаўных арганізацый. Агулам больш за 30 чалавек. Кіраўніцтвам прадпрыемстваў і арганізацыі для правядзення суботнікі было прадстаўлена некалькі адзінак тэхнікі — трактары з прычэпамі. "Справа гэта важкая, правільная і патрэбная ўсім, не толькі наваградчанам", — адзначыў у раздалаі мясцовы старшыня Наваградскага райвыканкома Яўгеній Бажко, дзякуючы дапамозе якога ў тым ліку талакі і адбылася.

УВАСАБЛЕННЕ ІДЭІ

З прапановай правесці сумесны суботнік на Радагошчы мы звярнуліся да начальніка аддзела культуры Наваградскага райвыканкома Марыны Шабановіч. Кіраўніцтва раёна нашу прапанову ўхваляла, каб вядома, гэты аб'ект мае статус гісторыі (3 катэгорыя). Але ці можна было падаць, што ільч пераарасте ў дзею, якая з'явіцца высікі дзясяткаў наваградчан, "дуброўскімі" рознымі тэхнічнымі прыладамі і цяжкай тэхнікай? Вядома ж, не. Даведаўшыся пра ільч суботнікі, на дапамогу аддзелу культуры Наваградскага райвыканкома прыйшлі прадстаўнікі іншых устаноў, арганізацыі і прадпрыемстваў раёна. Плячочам да пляча на крутых схілах Радагошчы працавалі спецыялісты аддзела культуры, устаноў культуры і прадстаўнікі

а ма д а л ь завершана. А ільч нарадзілася ільч усталяваць каля былой сядзібы інфармацыйны стэп, каб турызсты Беларускі маглі даведацца і пра гісторыю маёнтка, і пра сувязь яго з талкамі Адама Міцкевіча, Янам Чотачам і знакамітым фатографам Янам Булгакам. Адзін стэнд ужо усталяваны каля згаданай капліцы, але яна не хапае ільчэстравы і інфармацыйна пададзена ў вельмі сціслай форме. А стымулам папашчына з увавабленнем ідэй з'яўляецца тое, што следам за любімым Яном Чотачам і Тамаша Зана (2021 год), Ігната Дамейкі (сёлета) крочыць юбілей самаго Адама Міцкевіча.

УВАСАБЛЕННЕ ІДЭІ

У 2023-м споніўніца 225 гадоў з дня нараджэння вялікага беларускага паэта! Напрыканцы мне б хацела выказаць шчырыя словы шчырай удлічэннасці ўсім, хто дапамог арганізаваць і правесці гэтую талку, — намеснік старшыні Наваградскага райвыканкома і начальніку Упраўлення сельскай гаспадаркі і карчавання Яўгенію Бажко, начальніку аддзела культуры Наваградскага райвыканкома Марыне Шабановіч, старшыні Валеўскага сельскаганама Дзімітрыю Піваварчыкам. А таксама вяліка дзякуючы тым, хто ў гэты дзень далучыўся да талакі!

Пачатак талакі быў абвешчаны на 10 гадзін ранішчы, але фактычна яна пачалася на гадзін раней. Таму, калі наш мінескі дасант дабраўся да Радагошчы, запланаванае на першы суботнік ужо было

Зраўнаўся талка ў гадзін дня. Тэхніка вывезла талку пераможнага галія. Удзельнікі мерапрыемства пачалі раз'яздзана па дамах. Але мы засталіся, каб абмеркаваць з начальнікам аддзела культуры Наваградскага райвыканкома Марынай Шабановіч вынікі і магчымыя планы на будучыню. Хоць аб'ём выкананых прац уражваў, але вяртацца на гарадзішча трэба будзе ільч не раз (ільчшы гэтыя ралкі, я думаю, а чаму б не арганізаваць на Радагошчы валанцёрскі талку?). А ільч нарадзілася ільч усталяваць каля былой сядзібы інфармацыйны стэп, каб турызсты Беларускі маглі даведацца і пра гісторыю маёнтка, і пра сувязь яго з талкамі Адама Міцкевіча, Янам Чотачам і знакамітым фатографам Янам Булгакам. Адзін стэнд ужо усталяваны каля згаданай капліцы, але яна не хапае ільчэстравы і інфармацыйна пададзена ў вельмі сціслай форме. А стымулам папашчына з увавабленнем ідэй з'яўляецца тое, што следам за любімым Янам Чотачам і Тамаша Зана (2021 год), Ігната Дамейкі (сёлета) крочыць юбілей самаго Адама Міцкевіча.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

У Маладзечне заспявалі пра вечнае

На Нацыянальным фестывалі беларускай песні і паэзіі "Маладзечна" сустрэкаюцца эпохі, віды і стылі мастацтва. Чарговае свята ўпрыгожылі імпрэзы на розны густ і ўзрост, гаюльнае — усё наша, роднае.

"XXI — адлік новага часу. Пачатак" — назва канцэрта акрыція акадэмія трапнай. У летнім амфітэатры выступіла палітныя артыстаў (шлях некаторых, дарчы, пачынаўся з маладзечанскага Фэсту), але спраў-

нёс ямаля прыемных акрыціяў. Маладая спевка (21 удзельніца з усё абласцей і Мінска) паказалі выдатную падытоўку: усё без выключэння займаюцца накідам з ранніх гадоў, а многія маюць прафесійную адукацыю і не першы раз удзельнічаюць у рэспубліканскіх і міжнародных фестывалях. Але гэты вопыт не выраставаў некаторых удзельнікаў ад тыповых памылак маладых артыстаў. Нехта спрабаваў удзінюць у выступленне ўсё даступныя яму вакальныя фізікі і губляў пачуццё меры, нехта перастарэўся з заучаным ну-

наўцы прадкываным у большай ступені якасцю яго рэпертуару, а таксама музычным інтэлектам. Ён прысутны не ва ўсіх. І мне падаецца, што дэзінформавана накідам з музычным інтэлектам і добрым рэпертуарам атрымалі верную адукацыю, — дэлеціна ўражаннямі член журы, старшыня Беларускага саюза кампазітараў Алена Атрашкіч. — Недзе энергія ад тыповых памылак маладых артыстаў. Нехта спрабаваў удзінюць у выступленне ўсё даступныя яму вакальныя фізікі і губляў пачуццё меры, нехта перастарэўся з заучаным ну-

наўцы прадкываным у большай ступені якасцю яго рэпертуару, а таксама музычным інтэлектам. Ён прысутны не ва ўсіх. І мне падаецца, што дэзінформавана накідам з музычным інтэлектам і добрым рэпертуарам атрымалі верную адукацыю, — дэлеціна ўражаннямі член журы, старшыня Беларускага саюза кампазітараў Алена Атрашкіч. — Недзе энергія ад тыповых памылак маладых артыстаў. Нехта спрабаваў удзінюць у выступленне ўсё даступныя яму вакальныя фізікі і губляў пачуццё меры, нехта перастарэўся з заучаным ну-

ПАМЯЦІ МАЭСТРА

Сёлета фестываль першыню адыбавя без яго натхняльніка і аднаго з заснавальнікаў — Міхаіла Фінберга, які пайшоў з жыцця ў снежні 2021 года. Дарчы, на фестывалі міністр культуры Анатолій Маркевіч паведамаў, што Нацыянальнаму канцэртнаму аркестру сімфанічнай і эстраднай музыкі плануецца наладзіць

кладзе большую адказнасць, — дэлеціна Ганна Рыбакова. — Мне вельмі спадабаўся фестываль, добра атмасфера творчасці на рэзультатах. На сцене я атрымала вялікі спектр эмоцый, атрымала асалоду, а далей будуць новыя конкурсы. Не павіта іх шчырыя апаведы зробіў стужку жывой. 17 чалавек — маленячая частка тых, хто хацеў выступіць перад камерай са сваімі ўспамінамі пра Міхаіла Якаўлевіча.

Перад паказам прэзентавалі невялікую выставу памяці маэстра з афішамі і праграмамі яго аркестра, фотаздымкамі, узнагародамі, дыржаржорскімі палачкамі і калекцыяй канцэртных гальштукі-бачарк.

ПРЫСВЯЧЭННЕ КЛАСКАМ

Самір Ялчэў — дыплагант і ступені

Удзельнікі конкурсу

днымі зоркамі паказалі сябе выканаўцы маладая. На фоне старэйшых кагед яны вылучаліся больш нязмушанымі, натуральнымі паводзінамі на сцене і, падаецца, глыбшым разуменнем матэрыялу. Спраўдлым падрункам сталіся выступленні двух лідэраў: Нацыянальнага конкурсу маладых выканаўцаў беларускай эстрады песні мінулых гадоў Ягора Шаранкова і Ганны Трубіной. Дарчы, падобныя іх шляхі робяць яшчэ адно сабраўніцтва — конкурс выканаўцаў эстрады песні на "Славянскім базары ў Вішэвску". Ягор выступіў там у 2017 годзе і заваяваў дыплом другой ступені, а Ганна прадставіла ў наш краіну на форуме сёлета. Узрушаны, гэта не апошнія таленты, чый росквіт звязаны з Маладзечна.

КАМУ СТАДАЛАСЯ КРЫШТАЛЬНАЯ ГІТАРА?

Цэнтральна падзея фестываля — Нацыянальны конкурс маладых выканаўцаў беларускай эстрады песні — пры-

ма — і ў выніку яго рухі, жэсты і міміка падвалілі наступным, а выступлюца нагадваў механічную цапку. Гаюўная ж канцэрта (са мной, гледачом, у гэтым згодная эксперты) тычыцца гэтага трэба быць на перспектыву майстра.

Па выніках двух тураў (выступленне пад фанатраму мінус і ў суправаджэнні аркестра) Гран-пры і крышталінуую гітару — спецыяльнае прыз Уладзіміра Мулявіна — атрымала Ганна Рыбакова. 24-гадовая спявачка скарвала конкурсу з другой спробы: летас атрымала прызывае месца не панішасіла. Год да пераможца сабраўніцтва пайшоў на ўдасканаленне майстраства і пошук конкурсных кампазіцый, якія раскрылі б вакальныя зольнасці. У выніку выбар спявачкі на песнях "Горы не былі" з рэпертуару Ірыны Дарабавіч і "Закачаная" Юліі Быкавай і Яўгена Алейніка. — Раней я ўжо спявала ў суправаджэнні ўніверсітэцкага аркестра, аднак выступленне на конкурсе — зусім іншая праца. Акампаваюць музыканты з вялікай літары, што на-

элементы імпрывізацыі, што не кожны пойдзе. Для гэтага трэба быць на перспектыву майстра.

элементы імпрывізацыі, што не кожны пойдзе. Для гэтага трэба быць на перспектыву майстра.

Сёлета адзначацца 140-годдзе Янкі Купалы і Якуба Коласа. Гэтую дату не абмінулі ўвагай на фестывалі ў Мінскім абласным краязнаўчым музеі адкрылі выставу "Песняры роднага краю", якую складалі прадметы з фондаў персанальных музеяў абодвух паэтаў. Наведвальнікі ўбачылі асобнік паэтычнага зборніка Якуба Коласа "Водгулле", выданага годам таму, і яго факсімільнае перавядзенне. Вядома, на свіце песні не абдысць без "Сымона-музікі". У Маладзечна прывезлі розныя выданні паэмы і некалькі старажытных аўтарскага рукапісаў. Таксама дэманструюць асобныя рычы паэта, які рэдка паклаўся мінскі музей. І сапраўдна перлына экспазіцыі — серыя графічных аркушаў Сяргея Геруса "Знамяства з Якубам Коласам", датавана яны 1953—1956 годамі. На 22-х алоўкавых малюнках захаваўся абычліва класіка ў розных жыццёвых абставінах: на пленуму, у кабінце за працай, падчас адукацыю на Нарачы і нават у лежкамі. Некаторыя з

імя яго стваральніка. На творчым форуме не маглі не ўшанаваць памяць дыржора. У кінатэатры "Радзіма" адыбавя прэзентацыя дакументальнага фільма "Імпрывізацыя", прысвечанага народнаму артысту (выватворчасці тэлеканала "Беларусь 3"). — У нас мы адуштраваліся ад джазу, у якім жывіць бы не абдысць. Жонка Міхаіла Фінберга таксама ў пэўнай ступені імпрывізацыя. Яго выганаў з музычнай школы, акачаная Юлія Быкавай і Яўгена Алейніка. — Раней я ўжо спявала ў суправаджэнні ўніверсітэцкага аркестра, аднак выступленне на конкурсе — зусім іншая праца. Акампаваюць музыканты з вялікай літары, што на-

вышэйшую лігу і становіцца асобай краіны, асобай эпохі. Стваральнікі прызналіся публіцы, што імкнуліся стварыць фільм-эмоцыю. І гэта ім удалося. Дасягнуць гэтай мэты дазволіла выкарыстанне інтэр'ю з сябрамі і калегамі, менавіта іх шчырыя апаведы зробіў стужку жывой. 17 чалавек — маленячая частка тых, хто хацеў выступіць перад камерай са сваімі ўспамінамі пра Міхаіла Якаўлевіча.

НАРАДЖЭННЕ НОВАЙ ТРАДЫЦЫ

У дні фестываля маладзечанскі касцёл Святога Юзафа другі раз прыняў канцэрт "Музыка беларускіх кампазітараў — пакаленне XXI стагоддзя". Гэта частка пачатага летас аднайменнага праекта Беларускага саюза кампазітараў. Яго задача — папулярызаваня харавых твораў сучасных аўчынных аўтараў, развіццё традыцый харавога выканальніцтва праз канцэрты, майстар-класы, практыкумы. Дарчы, імпрэзы прымаюць не толькі сталічныя ўстановы, праект ахпаўі таксама Ракаў, Бабурыск, Гомель і іншыя мясціны. Летас арганізатары пайшлі далей і выпусцілі для прафесійных, аматарскіх і вучэбных хароў зборнік твораў, якія прагучалі на канцэртах.

Рухавіком праекта можна назваць харавы ансамбль "Concepiito" пад кіраўніцтвам Алесандра Снітко. Сёлета на маладзечанскім канцэрте для нас далучыліся хор Днязскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя Глінкі і струнны ансамбль "Амелія" Маладзечанскага музычнага каледжа імя Агінскага, а таксама салісты Вялікага тэатра Беларусі Анастасія Маскіна, Ніна Шарубіна, Уладзімір Громаў і Дзмітрый Рабцаў. У іх выкананні прагучалі творы Ігара Лунка, Аліны Бязносоў, Віктара Кісцяна, Алена Халодкі, Эдуарда Хапка, Алены Атрашкіч і іншых кампазітараў. Некаторыя аўтары прадставілі работы адмыслова для канцэрта, дараваўшы аранжыроўку. Безумоўна, праект "Музыкі беларускіх кампазітараў" — пакаленне XXI стагоддзя выдатна дапоўніў святуючыю праграму. І прамяна назіраць, які нараджаецца новая фестывальная традыцыя.

Даніл ШЫКІ Мінск — Маладзечна — Мінск

аркушаў паэзій паслужылі матэрыялам для стварэння партрэтаў пэсіяра.

Пачацьшы можна яшчэ адліць зборнік-абыліра — Купалына "Спаўнядну". Пачаць са стагавом выданнем паказана сучаснае, прысвечанае толькі аднаму вершу "А хто там ідзе", пераўвасобленаму на 101-й мове. Прадстаўлены таксама абычлівы рычы паэта, яго жыццёвыя, графічныя і скульптурныя партреты. Дарчы, даступная экспазіцыя не толькі падчас фестываля: яна прадоўжыцца да 10 ліпеня.

Днямі ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа адкрылася часовая экспазіцыя "50 імгненняў: фоталетнік жыцця народнага паэта Беларусі Якуба Коласа". Выставачны праект, прымеркаваны да 140-годдзя дня нараджэння класіка беларускай літаратуры, сваёй мэтай мае пазнаёміць публіку з малавядомымі фотаздымкамі беларускага Пэсіяра.

Самы ранні вядомы нам фотаздымак паэта быў зроблены ў Нясвіжа. З 1898 па 1902 год Канстанцін Мішкевіч (Якуб Колас) вучыўся ў Нясвіжскай настаўніцкай семінарыі, піша вершы, збірае этнаграфічны і фальклорны матэрыял. На арыгінале фотаздымка, які ашчэна зберагана ў фондах музея Якуба Коласа, захаваны аўтограф паэта і дата здымка — 1901 год. Большасць фотаздымкаў Якуба Коласа раняга перыяду захавалася дзякуючы таму, што паэт падарваў іх сваім сябрам, знаёмым, родным. Разам з плакатамі, на якіх прадстаўлены 50 фотартрэтаў Якуба Коласа, на выставе экспануюцца дзевяць арыгінальных здымкаў Канстанціна Мішкевіча. На кожным паэт

Якуб Колас. 1939 г. Р. Вайль

Якуб Колас. 1908 г. З аўтографам сястры Міхаліне

Якуб Колас. 1956 г. Фотароф М.К. Мішкевіч

Якуб Колас. 1947 г. Яўген Рапасаў

Якуб Колас, Мінск. 1947 г.

Дзякуючы клопатам пісьменніка Веры Ядасюк набыць інвалідную калёску, пераехаў у Мінск, атрымаў прафесію.

Фотаздымкі часовай экспазіцыі падзелены ў хроналагічным парадку; гэта біяграфія Якуба Коласа, свосаасоблівы фоталетнік яго жыцця. Уражваюць здымкі Якуба Коласа 1920-х гадоў. Прыгожы, малады, абаяльны — такім мы не прывыклі бачыць беларускага пэсіяра.

На выставе прадстаўлены фотартреты Якуба Коласа вядомых фотамастраў. Сярод іх — Генрых Фрыд, Рыгор Міхайлавіч Вайль, Майсей Саламанавіч Напелёбам, Зянон Станіслававіч Паўлюкоў, Ілья Навумавіч Берлін, Яўген Паўлавіч Рапасаў, Уладзімір Якаўлевіч Кітас, Міхаіл Іванавіч Санін, Георгій Канстанцінавіч Бугаенка. Апошніму панішасіла атрымаць кнігу з аўтографам ад аўтара. На абычлівым "Новай зямлі" Якуб Колас пакінуў запісныя дарчы надпісы: "Дарогуо Георгію Канстанцінавічу Бугаенку на памяць. Якуб Колас. 15.ІІ.1950 г."

Асабліва ўражваюць фотаздымак Якуба Коласа, зроблены Рыгорам Вайлем у 1939 годзе. Па-мастачку вывелены твар пэсіяра, сур'ёзна позірк харав вачэй, у рэках паэта кніга, якую ён толькі што чытаў. "Кнігі жывуць да тых часіў, пакуль іх не толькі чытаюць, але і перачытаюць" — адзначаў Якуб Колас. Дарчы, да кожнага

паката фотавыстаўкі падабраны і паказаны мудрыя філосафскія высказванні пісьменніка з "Новай зямлі", "Сымона-музікі", "Казак жыцця", трылогіі "На ростанях", з вершаў і артыкулаў. "Добра быць у дарозе, якую ты сам сабе выбіраеш", — пісаў Якуб Колас у трылогіі "На ростанях". А колькі такіх дарог было на яго жыццёвым шляху, як выбраных паэтам, так і вызначаных дэсам, дарог поўных выправаўняў падчас эвакуацыі ў гады Першай сусветнай і Вялікай Айчыннай войнаў.

"Нахірая справа папасці ў пракадзены след, значна цяжэй, але і пачэсней пракадзі след самому", — адзначаў Якуб Колас. Паэт, безумоўна, у многіх сферах быў наватарам, зрабіў значны ўнёсак у развіццё беларускай літаратуры, навуцы, культуры. Услед за Якубам Коласам, вызначаным ім шляхам ішлі новыя пакаленні настаўнікаў, пісьменнікаў, навукоўцаў.

У адной са сваіх "Казак жыцця" Якуб Колас напісаў: "У кожнага чалавека сваё жыццё, свой талент і сваё пачасце". Усё гэта паэта ў добрым настроі, вясёлым і ішчэлівым можна на некаторых прадстаўленых фотаздымках.

Паклаўшым з'ўвешчана фота Якуба Коласа 1947 года фотамайстра Яўгена Рапасава. Якуб Колас па характары быў вельмі стрыманым чалавекам, не любіў паказваць сваіх эмоцый, алдры не смяяўся, аднак лагоўна ўмешка часам кранала яго вусны. Навястка паэта Наталія Мішкевіч успамінала: "Ты не мени я набываюцца асабадара, але неўзабаве зрагумела, што за знішчыі мухры і сур'ёзным вглядом хаваецца чум і вельмі добры чалавек. Ён ніколі не лаўў нас, не ўжываў грубых слоў, быў заўсёды

Васіля МІШКЕВІЧ, гаюўны захавальнік фондаў Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа

50 імгненняў з жыцця класіка

вытраваны, ураўнаважаны. Немінаважна, ніколі зучы не смяюцца, толькі спакойна ўмешка ішчы раз заўсёды на яго твары"

На выставе можна ўбачыць фотаздымкі Якуба Коласа з 1905 года мінскіх сядзібы. Паэт вельмі любіў пасядзець на лавачцы ў сваім садзе, паслухаць сьпеў птушак. І хоць не так многа было гэтых соцен вакол яго дома, але ўсё ж яны нагадвалі мілья з далёкіх часоў дзяцінства лясны Надзімонна, любяць сэрцу Вусце і Балачанку. У 1930-я гады і пасляваены час прыгожыя і малюўныя мясціны Пухаўкыя краю былі любымі месцамі летніх апацанкаў паэта.

Сядзіба Якуба Коласа ў Мінску, якая схаваўся за гаюўным будынкам Акадэміі навук Беларусі, заўсёды аздабляла мрояства кветак — ружы, піоны, касачы, ліллі, макі ўсохліны, флёмксы, вярціны. Квітнелі гваздікі, нарцысы, шольяны. На адным з фотаздымкаў, зробленым Міхамем беларускім пісьменнікам Сябрам Лыньковым, можна ўбачыць паэта каля яго любімых чырвоных вярцін, які і піпер ўпрыгожваюць тэрыторыю музея Якуба Коласа.

Зрабіў добрыя фота паэта, які не вельмі любіў фатаграфіравацца, часцей за ўсё ўдасягаў яго маладошчы сын Міхаіло Мішкевіч. Арыгінальны здымак паэта 1956 года, апошняга года жыцця пэсіяра, быў перададзены ў фонд музея дачкой Міхаіла Канстанцінавіча Марыяй Мішкевіч падчас святковага акрыція часовай экспазіцыі ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа.

Васіля МІШКЕВІЧ, гаюўны захавальнік фондаў Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа

Страта

На 79-м годзе жыцця памёр заснавальнік ансамбля "Харошкі" Мікалай Дудчанка, харэограф, рэжысёр, заслужаны дзеят мастацтваў Рэспублікі Беларусь.

Мікалай Дудчанка ўнёс значны ўклад у развіццё сучаснай нацыянальнай прафесійнай харэаграфіі і канцэртнага мастацтва. За гады працы ў Беларускам дзяржаўным акадэмічным заслужаным харэаграфічным ансамблі "Харошкі" ён быў стваральнікам і балетмайстрам-пастаноўшчыкам многіх нумароў.

Мікалай Ратаравіч Дудчанка нарадзіўся ў 1944 годзе ў расійскім Чэлябінску. Званне Заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі атрымаў у 1999 годзе. Балетмайстар-пастаноўшчык опер "Дзеяс павінен караля Стаха" Уладзіміра Солтана, "Карміж" Жоржа Бізэ. Не менш прызнанне зведла і як рэжысёр-пастаноўшчык юбілейных мэрэпрыяў. Выкладаў народна-сцэнічны танец у Беларускам харэаграфічным каледжы.

Ансамбль "Харошкі" — жывая легенда Беларусі. Калектыв быў створаны ў 1974 годзе харэаграфам Вяліянінай Гаявіч і Мікалаем Дудчанкам. Шмат выступаў за межамі краіны. Назву ансамбль атрымаў ад вёскі Харошкі ў Маргэлёўскім раёне.

"Культура" далучаецца да спачуванняў родным і бліжнім творцы.

І не думаў пісаць яшчэ штось пра танцы ў маім жыцці. Танцор з мяне, прама скажам, кепскі: вытвараю рукамі-нагамі абы-што, каб ад іншых не адрознівацца. А тут адзін з чытачоў патэлефанаваў і заявіў катэгорычна: "Пра раённы траўскія танцы ты напісаў. А пра вясковыя? Трэба паслядоўным быць!" Я абяцаў.

Падумаў добра і пагадзіўся, што танцавальная вечарына ў вясковым клубе — гэта яскравая старонка ў настальгічнай гісторыі рэгіянальнай культуры. Старонка не толькі яскравая, але і павучальная.

ПАСЛЯ ЛАЗНІ ПА-ЧОРНАМУ

Час дзеяння: другая палова мінулага стагоддзя. Месца дзеяння: вёска Курэўка (5 км ад Веткі). Дзейныя асобы: я і мой стрыччы брат, абодвум па 16. Пыльны райцэнтр надалучыў, на лета выбіраем са вясковай цёткі Вары. У яе сваіх — трое сыноў. Так што сумна не будзе і на сенажаці, і, як кажа цёщачка, на нашых басконцых начных гулях. Сёння, да прыкладу, танцы ў сельскім клубе. Але спаткаць ланца па-чорнаму, як жорсткі чыснец перад чаканым раем. Словамі гэтую салодкую пакуту не апісаць. Таму адразу — пра нашу пераланцальную падрэктоўку.

Паўгадзіны ляжам пасля лазні, як задыбны. Потым выстройваемся ў чару да лясціцы, каб прычыскаць кудлы да плеч. Да клуба ідзем шчыльнымі радамі, у кожнага — кішанні ліхтарык. Трэба ж і дзівачыню правесці пасля танцаў, і сусельскі сал "праінспектаваць". У цёткі таксама боры, але ў суседа — смачнейшыя.

ТОЛЬКІ ПЛЯМЕННІЦА НЕ ЧАПАЙЦЕ

Цямнее на вачах. На ганку клуба хістаецца Мішык — муж цёткі Мані, "уладарнічы клубных ключоў". Аглядаем дыспацішою. "Толькі пляменніцу не чапайце!" — просіць Канцавы. Пляменніца страляе з кута нахабнымі вочкамі. "Паранення", з усіх бакоў збіраемся ў гурт лі сёзны, на якой пачынае гуцьш праправаднік: "Там, дзе клён шуміць..."

Больш сталая дзядзькі не танцоўць, бо даўно датанцаваліся. Яны гуляюць у дамино за сталамі, расцуджальнымі лі задняй сценкі танцавальнай залы (кня ж — і глідзельная, проста крэслы прыбраўшы). Мы ж траёмца ў сярэдзіне. "Там, дзе клён шуміць..." Дзядьчат, які хлопцішч, шмат. Вясковыя рысанае эпохі застою. Словам, выбар — багаты. Але пляменніца Мішыка — размова асобная. Тут мне варта перавесці дыянак...

Сваё начное жыццё і ў клубнага двара. Ахвотныя рэжунца ў валейбол на спартыўнай пляцоўцы. Штосны шамашчы і хтосьці смяцца-войкае ў кустах бэзу. "Там, дзе клён шуміць..."

І ТУТ ПАД'ЯЗДАЖАЕ ТРАКТАР

Я, ужо стары і сівы, магу сёння ганарыцца не толькі даска-

Воць так танцоўць на Мастоўшчыне!

Там, дзе клён шуміць...

налым веданнем літаратурнага экзістэнціялізму і марфалагічнай субстантыўнасці, але і тым, што злёду праісці праз усе вятры прабраны бойкі падчас вясковых танцаў.

"Там, дзе клён шуміць..." І тут да нашага клуба пад'яздае трактар з прычэпам, а ў ім — палова суседняй Тарасэўкі з жардзінамі, якая таксама прагне паганцаваць. Як я люблю вёску! За яе далікатнасць, сімпільскі ды талерантнасць... У мяне гузаж пад-

пыраным выглядзі, што наша пляменніца лепшая за мясцовых танцорак у сто разоў. Мішык задалена булькае "нотай". Ноч яшчэ ігнэцкая, а танцы ўжо скончыліся.

СЕЛЯНІН З ДУШОЙ ПАЭТА

Хоціш настальгічных успамінаў. Сённяшніе жыццё, як паказвае ваша пошта, не менш цікавае. Краязнаўца Наталія Пляка напісала пра паэта з вясковых Юнавіч Івана Гурбана, якому спойнілася сёлета сто гадоў. "Ён нарадзіўся ў час, калі цюціць зручы, — распавядае аўтарка, — гэтай парой праз 77 гадоў ціха сымноў на Божыя сямкі, пакінуўшы земліцак самым дарогі свай набітак — па-

А гэта таленты Смагоншчыны

Лічельная кампазіцыя паводле верша Янкі Купалы "Песня жонкі" з Астравецкай раённай бібліятэкі перамагла ў абласным конкурсе

Таленты Кругляншчыны

це ў наступных нумарах.

У Магілёве адбыўся абласны фест творчасці людзей з абмежаванымі магчымасцямі "Разам мы зможам больш!". Вядучы рэдактар Магілёўскага абласнога метадычнага цэнтра Крысціна Башарымава паведамляе: "Фест сабраў больш за сто удзельнікаў з усіх раёнаў вобласці. Правадзіла выстава дэкарацыўна-пракладнага і вясельнага мастацтва. Славянінкі ўдзельнічалі ў танцах, спевах, мастацкім слоўе, аўтарскіх пазіі і бардзюўскай творчасці".

І яшчэ адзін абласны фест, пра які напісала Крысціна Башарымава. Ён прысьвечаны народнай творчасці і называецца "Беларусь родная, музычная, народная". Прайшоў ён у Магілёўскім абласным метадычным цэнтры народнай творчасці і культуры-асветнай работы. Мерапрыемства прызначана для таго, каб паказаць багачце творчых адметнасцей кожнага раёна вобласці. Гэтым разам дзяя прысвечана талентам Кругляншчыны.

СКАВАРОДНІКІ НА САЛЕ КАШТАВАЛІ?

Менавіта такую страву прывезлі работнікі Смагонскага раённага цэнтры рамястваў на Аўгустоўскі канал. І не толькі гэтую страву, распавядае метадыст РЦР Вольга Крывянкова. Каштавалі ахвотныя рулькі, руляды, мелавуку, біліна з самым розным начиннем, кілобасы, халадкі.

Ахвотныя сілі і суенеры смагонскага майстэрства куліяці. Ці не таму на Аўгустоўскім канале заўжды ажывілены?

Яшчэ адно брэндавае фальклорнае мерапрыемства прайшло ў аграгарадку Вялікі Азёркі Мастоўскага раёна. Пра свята "Па снежках памяці" напісала мастацкі кіраўнік Мастоўскага РШК Людміла Гайлаш. Увесь дзень тут танчлілі, і там ліку можна было паглядзець і на знакамітую Котчыньскую кадрылю, уключаную ў Дзяржспіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь.

ФЕСТИВАЛІ!

Ляхавіцкая цэнтральная раённая бібліятэка імя Янкі Купалы правяла 11 чэрвеня традыцыйныя "Флер'яноўскія чытанні". Літаратурны фест адбыўся на комплексе блой сіздзібы Бохвінаў у вёсцы Флер'яноўка. Бібліятэчнік буйвару пранаванаваў шмат цікавага. Больш падрабязна пра падзею чытай-

Яўген РАГІН

Пленэр у Гарачках

У Карэліцкім раёне прайшоў конкурс-пленэр мастакоў "Шлях да майстэрства". Распачалося мерапрыемства ў Мірскім гарадскім доме культуры.

Арганізатарамі пленэру сталі мясцовыя аддзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі, раённы цэнтр культуры і народнай творчасці, аддзел рамесніцкай дзейнасці "Карэліцкі дом рамястваў".

Далей 30 удзельнікаў скіраваліся да сядзібы "Мірскія крыніцы" ў маляўнічай вёсцы Гарачкі.

25 чэрвеня будуць падведзены вынікі мастацкай акцыі. У гэты ж дзень адкрыецца арт-галерэя "Палітра роднага краю", дзе і будуць змешчаны работы удзельнікаў пленэру.

Наталля САКАЛЯНСКАЯ
Карэлічы

Святасць зямлі Беларускай

У пачатку чэрвеня ў Магілёўскім абласным мастацкім музеі імя П.В. Масленікава адбылося ўрачыстае адкрыццё выставы "Святасць зямлі Беларускай", прысьвечанай памяці мітрапаліта Філарэта (1955–2021).

Фотадымкі з асабістага архіва мітрапаліта Філарэта раскрываюць падзвіжніцкі, асветніцкі, асабліва шлях першага Патрыярша Эзарха ўсе Беларусі і Году народнага аліянства, а таксама работы ларэатуў Усебеларускага конкурсу дзіцячых малюнкаў на тэму гісторыі і сучаснасці праваслаўнай царквы Беларусі.

У рамках экспазіцыі прадстаўлены таксама матэрыялы выставы "Благаслаўлёная Валэнціна. Духовная заступніца зямлі Беларускай".

У цырымоніі ўрачыстага адкрыцця выставы прынялі ўдзел архіепіскап Магілёўскі і Мсціслаўскі Сафроній, старшыня Беларускага саюза мастакоў Глеб Отчык, дырэктар Мастоўскага дзіцячага фанду імя Георгія Каніскага Аляксандр Набокаў.

Летняе дзіцячае свята ў Марінёве

Калі праект — сумесны

У кінатэатры "Чырвоная зорка" ў рамках акцыі "Прафсаюзы — дзецім" для дзіцячых супрацоўнікаў адкрытага акцыянернага таварыства "Магілёўскі завод ліфтавага машынабудавання" адбылася інтэрактыўная акцыя "Пчальны дзвіг".

Свята пачалося з конкурсу малюнкаў на асфальце. А за музычнымі нумарамі адказалі салісты Магілёўскага цэнтры творчасці дзіцяі і моладзі "Агат". Запальвала грамаду і Пчолка Жужа. Унёсак Магілёўскага дзіцячага цэнтры (школа развіцця) — гульнявыя зоны, уладкаваныя ў кінатэатры. Не стаў убаку і Магілёўскі дзяржаўны каледж мастацтваў. Акваграм і загадкавыя мімы з мыльнымі бурбалкамі стваралі атмасферу вясёлай гульні. А валіжныя белы мя-

дзведзь ладзіў флэшмобы. Прадстаўнікі Беларускага добраахвотнага пажарнага таварыства распавялі прысутным пра бесплечныя паводзіны падчас летніх вакацыяў. Усе атрымалі салодкія прызы ад Магілёўскага фабрыкі марожанага. Паларукі дзіцяім забіспечыў "Магілёўліфтмаш". Пакпоркі і запрашалнікі на 5D-атракцыён арганізавала Магілёўскае абласное вытворчае ўнітарнае прадпрыемства "Кінавідзапракаг".

Марына ПАДСЫПАНІКАВА, аддзел рэкламы, сувязі са СМІ і метадычнай работы Магілёўскага абласнога вытворчага ўнітарнага прадпрыемства "Кінавідзапракаг"

Этнакаларыт Краснапольшчыны

Колькі слоў пра пазітыўную ідэнтычнасць

Далучэнне моладзі да абраднасці. Свята Дабравесце

Сёння надзвычай актуальныя пытанні пошуку новых механізмаў і ўмоў захавання, адраджэння і развіцця традыцыйнай культуры. Усведамленне самаідэнтычнасці сваёй малой радзімы — адна з умоў фармавання пазітыўнай ідэнтычнасці.

Без экспедыцыйнай дзейнасці немагчыма захаваць спадчыну. Мала сабраць. Трэба зафіксаваць, выдасць, распусціць, зрабіць даступным для насельніцтва, асабліва для моладзі. Многія ж нават не пазнаюць, наколькі адметная палітра беларускай культуры.

ВАЖНАСЦЬ ГЛЫБІНКА

Краснапольскі раён — глыбінка, невялікая па памерах і насельніцтве. Толькі праз наступствы Чарнобыльскай катастрофы з карты раёна знікла больш за 80 населеных пунктаў. Старажыць ды знікаюць нашы вёскі і сёння. Вельмі не хочаць

ка, каб разам з імі знікала і гісторыя з культуры. Мы зделалі зафіксаваць на розных носьбітах фальклорныя песні ў іх жанравай разнастайнасці, сабраў інфармацыя пра майстроў і рамеснікаў, пра носьбітаў фальклору. Зафіксаваны асабліва мовы, захаваны народныя тэкстылы.

ЧЫСТЫ ФАЛЬКЛОР

Вывялены часты фальклор, які і сёння бытуе натуральным традыцыйным чынам сярод супольнасцей-захавальнікаў. Маю на ўвазе абрад «Свяча» (Варварушкая ў Краснаполлі, Мікольская, зімовая — у Казеллі, Мікольская, веснавая — у Холмах), абрачныя Абедаі (абода ў Бугляях: на Іллі і ў День немаўля — на трэці дзень пасля Нараджэння Хрыстова), абрад шанавання Святой крывіцы — у Горэх. Значная частка палівах збораў увайшла ў кнігу «Этнакаларыт Краснапольшчыны», якая стала падручнікам для нашых ра-

ботнікаў культуры.

БОЛЬШ ЗА 700 АДЗІНАК

Па вайсковым эксперыменту ў клубных установах працуюць музейныя куткі і пакоі. Агульная колькасць экзпанаў — больш за 700 адзінак. Клубнікі пастаянна аздаваюць метадый правядзення экспедыцый, памнажаюць вопыт работы з этнаграфічнымі зборамі. Асаўнем песеннай спадчыны, рэканструкцый абраднасці займаюцца аматарскія аб'яднанні, асобныя энтузіясты; асаўнем рамеснікаў — майстроў раёнага Дома раместваў, аматары-ўмельцы, удзельнікі клубных фарміраванняў.

АКТУАЛІЗАВАЦЬ ПРАБЛЕМУ

Хтосьці запытаеца: ці ёсць сэнс ва ўсіх гэтых стараннях? Маўляў, калі традыцыя не актуальная сёння, дык захаванне і аднаўленне не забяспечыць яе

Зажынкi ў Горэх

Носьбіт музычнай традыцыі Віктар Саранкоў з вёскі Глыбоў

чыма, рамяство стане брэндавым.

БРЭНДЫ

У кожнай клубнай установе створаны аматарскія песенныя калектывы. 35 працэнтаў іх — народныя. Гэта завалатары ўсіх добрых спраў. Асабліва «Горскія харашухі», якія цягам 32 гадоў захоўваюць аўтэн-

тыўныя песні локусі і прэзэнтуюць лакальную фальклорную абраднасць. Брэндавымі імкнімся зрабіць і фестывалі, конкурсы, выставы. Наш фальклорны фестываль «Чары сёвай дзіўніны» — гэта шмактаментнае свята, якое мае тры конкурсы: фальклорныя песні, гарманістаў і раскачыкаў. Фэст ладзім у закананую «Ясеневы гай». Менавіта тут знаходзіцца Святая крывіца, гарадзішча раняга жалезнага веку. Усё гэта прыцягвае неабыхавых людзей і выклікае інтарэс да родных каранёў.

«КРАСНАПОЛЬСКІ ГЛЕЧЫК»

У 2017 годзе мы рэалізавалі праект па адраджэнні раёнага ганчарства. Акрылі майстроў, набылі кругі, печкі для абпальвання вырабаў. Ідзе працэс навучання справе глінаме. Паралельна адраділі выраб глінянай шакі-сустылькі.

Ладзім рэгіянальны фест «Краснапольскі глечык». Маг-

Валіяцка Мар'ячка, метадыст па традыцыйнай культуры раёнага цэнтру культуры і турызму, Кіраўніца раёнага цэнтру культуры і турызму

Дзе запальваюцца новыя зоркі?

Мноства гасцей прыязджае падзізіцца на Каміянечку веку — помнік архітэктуры XIII стагоддзя, які захоўвае пяць пра даўніну. Але ганарыцца Каміянечку не толькі набыткамі мінулыяны. Сёлетэ райцэнтр уступіў у спабарніцтва за званне танцавальнай сталіцы.

У горалзе адбыўся Першы адкрыты фестываль-конкурс харызгаграфічнага мастацтва «Зоркі над Вежай». Ён сабраў калектывы з Брэста, Каміянечкага, Івашэвіцкага, Ліскага раёнаў і іншых мясцін — усяго больш за 400 удзельнікаў, якія прэзэнтавалі эстраднаы, народна-сцэнічныя танцы і нумары ў іншых кірунках. Выступленні адзінавала прафесійнае журы на чале з Вале-

рыем Жыльцовым, заснавальніца фестывальнага калектыву Рэспублікі Беларусь народнага ансамбля танца «Пінская шляхта». Дарчы, гэты харызгаграфічны гурт таксама выступіў на фестывалі і парадваў глядачоў танцамі палескага рэгіёна. Па раённым журы гран-пры атрымаў узорны ансамбль народнага танца «Крывічка» Брэскага абласнога цэнтру моладзевай творчасці.

Калі вы не былі ў Паставах, асабліва ў чэрвені, то сапраўды многа страцілі. У гэтым утульным горалзе, дзе ў цэнтры захавалася старажытная жылля забудова, а таксама па-сяброўску суседнічаюць велічныя касцёл і царква, проста паяздзець цэлай парой на гарэсе кафе «Паазер'е», сапраўды, дарога каштуе. І менавіта на пачатку лета ў Паставах праводзіцца Міжнародны фестываль народнай музыкі «Звінчы цымбалы і гармонік», які на мінулых выхадных адбыўся ў 32-і раз.

З нагоды фестываля Пастаўскага райвыканкама былі ўзяты тэмы сцягоў, па колькасці дзяржаў — удзельнікі фестывалю: Латвія, Расія, Беларусь, Туркменістан і Кітай.

«Фестываль ужо даўно зарэкамендаваў сябе брэндам рэгіёна, — сказала на адкрыцці свята ад імя Міністэрства культуры начальнік упраўлення культуры і народнай творчасці Ірына Карповіч. — Пляцоўка ў Паставах, на якой ёсць магчымасць выступаць артыстам, дае ім дарогу да творчага удакладнення і развіцця. У год, аб'яўлены ў Беларусі Годам гістарычнай памяці, асабліва важна праводзіць мерапрыемствы такога узроўню, як Фестываль нацыянальных культур». «Звінчы цымбалы і гармонік» — гэта імя таксама з'яўляюцца культурнымі каранямі нашага народа».

ТВОРЧЫ КОНКУРС

Гадоўны традыцыйнай падзей фестывальны конкурс «Хто каго?». У журы, якое ўзначаліў прафесар Яўген Гладкоў, запрасілі найлепшых музыкантаў Беларусі і рэгіёна. Таксама ў журы прысутнічалі народныя артысты Беларусі, кіраўнік ансамбля «Бяседа» Леанід Захлеўны, выкладчык Наваполацкага музычнага каледжа, кампазітар Віктар Малых, саліст Беларускага дзяржаўнага філармоніі, лаўрэат міжнародных конкурсаў Уладзіслаў Плігаўка, заслужаны дзеяч Рэспублікі Беларусь Мікалай Пашынскі, дырэктар Віцебскага дзяржаўнага каледжа культуры і мастацтваў Ірына Абуладэва, дырэктар Пастаўскай школы мастацтваў Іма А. Тызэнгаўза Анатоль Собаль, выкладчык Варшаўскай дзіцячай школы мастацтваў Валіяцкі Жугаўла.

Сапраўды, у Пастаўскага фестывальна ёсць усе паставы сядзейнічаць сабраўству народу і адкрыццю новых імёнаў. Но традыцыйна конкурс «Хто каго?» пачалі дзеі з мясцовых Пастаўскага, а таксама Варшаўскай школ мастацтваў. Утвэржана выступіў калектыв з мінскай вобласці «Аношкаўскія музыкі».

Кроч наперад, фестываль

Доўгачаканае свята ў Паставах

Андрэйска ансамбля ў 2015 годзе была прысуджана спецыяльная прэмія Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва. Аляксей Валер'евіч кажа, што стварыў шоу на сцэне з дапамогай беларускіх народных інструментаў і ўзняў настрой гледачоў — гэтыя ірыяны музыкі — багата і асабліва стэль.

Пасля правілі сьце прадстаўнікі Кітая і Туркменістана, студэнты Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П. М. Машэрава. Лі Цыньбо на народным інструменце сона сыграў музыку, мацяў якой адраў перанёс слухача ў Паднібесную. А потым кітайскі калектыв Integration паказаў харызгаграфічны нумар, дзе музыка і танец прыгожа дапаўнялі адно аднаго. Таксама студэнтка ВДУ Айгуль Салапур'ева прадэманстравала майстэрства валодання туркменскім інструментам «дугар».

Пазней у конкурсе «Хто каго?» выступілі латвійская і руская дэлегацыі. Дзіўна, якой чыстай беларускай мовай валодалі ў латвійскім ансамблі «Журавінка», пры тым што пражываюць яны ў іншым канцы ад мяжы Беларусі, у марскім горалзе Венгспітэ. А Рэспубліцы гасці з горала-пабрыліса Пастаў Пушкіна, а таксама са Смаленска зрабілі канкурэнтнае беларускае калектывам.

Асноўная барыска прайшла паміж беларускімі калектывамі і выканаўцамі. Тут выступілі прадстаўнікі Брэскай, Віцебскай, Гродзенскай, Магілёўскай, Мінскай абласцей, горава Мінска. Кожны калектыв быў самабытным і прымаў аўдыторыю з падзякай і апладысментамі.

ПАДВОРКІ ФЕСТЫВАЛЮ

У той самы час на пляцоўцы Леніна праходзіў конкурс-агляд падворкаў. Кожны сельскі савец Пастаўскага раёна прадставіў музычна-кірмашоўна кампазі-

цыю з выставамі майстроў дэкаратыўна-прыкладной творчасці, нацыянальнай кухні, сельскагаспадарчых дасягненняў. Выбіраў лепшы падворка старшыня

Майстрыца Людміла Ганебаня

Уладзіслаў Плігаўка дае канцэрт ў касцёле

раёнага Савета дэпутатаў Пётр Курто, гадоўны спецыяліст Пастаўскага раёнага арганізацыі «Белая Русь» Іна Краўчук, старшыня Пастаўскага раёнага аб'яднання прафсаюза Іва Далецкая, старшыня Пастаўскага раёнага камітэта прафсаюза работнікаў аграпрамысловага комплексу Васіль Катовіч, першы сакратар раёнага камітэта БРСМ Кашырапа Малевіч, гадоўны рэдактар раёнага газеты «Пастаўскі край» Людміла Зеланкевіч і дырэктар Цэнтру культуры і народнай творчасці Пастаўскага раёна Ксенія Грэска. У выніку першае месца заняў падворка Юнькаўскага сельсавета.

Яшчэ на цэнтральнай пляцоўцы пасіям фестывальна майстры

На наступны дзень фестывальна гараджане таксама маглі паслухаць музыку. На агульнай плячцы граў ваенны духавы аркестр, а ў касцёле выступіў Уладзіслаў Плігаўка і ансамбль Наваполацкага музычнага каледжа «Свая ігра». Было цудоўна бачыць, што пасля нідзельнай ішчы людзі не разыходзіліся, а заставілі паслухаць класічную музыку. А вось прафесар Яўген Гладкоў прабавіў майстар-клас па ігры на шымбаках. Ён паказваў дваў хлопчыкаў, распыраў тонкасі валоданнем і інструментам, а потым сыграў сам.

МУЗЫЧНАЯ СТАЛІЦА ПААЗЕР'Я

Крыку пазней дэлегацыі ўдзельнікаў урачыста прайшлі калонай да гарадскога парка, дзе адбыўся гала-канцэрт. Тут урачыста адкрылі алене вядомых заснавальнікаў фестывалю і памятны знак «Музычная сталіца Паазер'я». Аўтар скульптуры — прафесар БДАМ Аляксандр Фін-

Аношкаўскія музыкі

Ансамбль «Свая ігра» дае канцэрт ў касцёле

скі. Яго работы шырока вядомыя міжнародна: гэта помнік Азаму Мішкевічу, мемарыялы «Яма», «Нувелья кіламетр», «Беларусам змежжа». А ў Паставах Аляксандр Міхалівіч часта прыязджае са сваімі вучнямі на пляноры.

Яшчэ раз Яўген Гладкоў выказаў жаль, што заснавальнікі фестывалю Міхалі Дрынеўскі і Міхалі Казіней пайшлі з жыцця. «Таму нам асабліва важна перадаць малодму пакаленню эстафету ў правядзенні нашага фестывалю, — сказаў ён. — У конкурснай праграме мы выбіраў лепшых па ірыясі выступу, правярэным на сцэне артыстам. Памятныя дыпломы ў намінацыях «Настаўнік-вучань», «Ансамбль», «Прылепкі», «Індывідуальны выканаўца» розных ступеню атрымалі шмат удзельнікаў. Асабліва рэдэна, што паказаві сябе змагі ладзіць, бо, магчыма, у будучым яны прыедуць на фестываль ужо даорослымі. А значыць, фестываль будзе жыць».

Павел САЛАЎЕЎ
Фота аўтара
Мінск — Паставы — Мінск

Вучні першага набору ММВ, 1947

Наглядзчы на цыжкі пасляваенны час, калі яшчэ ў паўразбураным Мінску, здавалася, не да мастацтва, не да адукацыі, у савецкай краіне здарылася вельмі знакавая падзея. На пачатку жніўня 1947 года з'явілася паведамленне, што ў беларускай сталіцы адкрываецца мастацкае вучылішча, і ў сувязі з гэтым выдзяча набар вучэняў, жадаючых могучь падаваць заявы.

У ПЛАВАЮЧЫМ СТАНЕ

А дзівоё вост што. І жніўня выйшаў загад № 371 Камітэта па справах мастацтва пры Савете Міністраў ССРСР, у якім гаварылася: "У адпаведнасці з распараджэннем Савета Міністраў ССРСР ад 25 ліпеня 1947 года № 9888-р аб адкрыцці ў г. Мінску з 1 верасня 1947 года Мінскага мастацкага вучылішча з аддзяленнямі: мастацка-педагагічным, скульптурным, прыкладнага мастацтва і дэкаратыўна-афармліўчым, загадваю: 1) Начальніку Упраўлення па справах мастацтваў пры Савете Міністраў Беларускай ССР тады Лютаровіч П. В. а) падрыхтаваць да пачатку 1947/48 навучальнага года вучэбныя памішканні і інтэрнаты для навучэнцаў Мінскага мастацкага вучылішча; б) прадставіць да 15 жніўня 1947 г. у Камітэт па справах мастацтваў пры Савете Міністраў ССРСР кандыдатуру на пасаду дырэктара Мінскага мастацкага вучылішча; у) замякцэваць склад навучэнцаў; в) прадставіць у Камітэт па справах мастацтваў пры Савете Міністраў ССРСР да 15 жніўня 1947 г. імя чалавека, з яким уладнавацца было прынята высладезят!

Пасяджэнне экзаменацыйнай камісіі ў ММВ. Злева направа рэцэзэнт Б.Крэпак, старшыня І.Ахрэмчык педагог А.Малішэўскі, 1966

месеца і цягам шэрагу гадоў на правах арэндзі знаходзіліся ў "плаваючым" стане; заняткі ў вучылішчы пачаліся не 1 верасня, а 25 лістапада; замест паспэшыўшай камісіі чалавек да 15 лістапада было прынята высладезят!

АДЗІНАЯ МАСТАЦКАЯ

Але ўсё гэта паказвае дрэбязю для тах, каму пачіншася стаць навучэнца першага набору адзінай на той час у Беларусі мастацкай установы, бо Вішэцкае мастацкае вучылішча (да пачатку 1930-х гадоў — Вішэцкі мастацкі тэхнікум) спыніла сваё існаванне яшчэ на пачатку вайны. Склад навучэнцаў ММВ, асабліва ў першыя

ласты. Сярод іх — Леанід Шчамялёў з даваеннай сям'інакшай адукацыяй, які да канца вучобы ў ММВ даваенна быў прайсці курс 8—10 класаў і пурч з дыпломам аб сканчэнні вучылішча атрымаў атэстат сталасці ў аб'ём сэрэзнай школы.

"ПРАШУ ПРЫНЯЦЬ..."

Вось як успамінаў Леанід Шчамялёў сваё папсленне: «У пачатку жніўня 1947 года, будучы ў маі і сястры ў Бабруйску, я, толькі што дэмабілізавана гарвары сержант, прычытаў у газеце, што ў Мінску адкрываецца мастацкае вучылішча і ў сувязі з гэтым праводзіцца набор вучняў. Я адрэзаў на цыжкі і і адпаведнай заявай, альбомам і таннымі акарвалым фарбамі — у Мінск. Гораду яма не ведаў, знаёмых няма, але прысьмочы вучылішча ў тагачасным будынку былой кансерваторыі, што на плошчы Свабоды, знайшоў хутка. Мае дакументы прыняў нейкі чыноўнік з Упраўлення па справах мастацтваў. Да экзаменаў заставаўся яшчэ некалькі дзён, і мне прыходзілася начаваць і на вакале, і ў палатне меўаку пэўна мастацкі досвед, атрыманым напрыканцы 1930-х і нават у час вайны. Напрыклад, юны Віктар Грамыка няклет прынакты; вучэбныя памішканні і майстэрні не мелі адзінага канцэнтраванага

гады яго дзейнасці, быў вельмі неаднародны — і па прыроднай адоранасці, і па жыццёвым досведзе, і ўзросце, і па сасьяльнай прынакцы.

Тут сабраліся малаяды людзі, якія паспелі да папслення ў вучылішча скончыць дзесяцігодку, і займаша ім было лягчэй, асабліва па агульнаадукацыйным прадметам. Хтосьці меўаку пэўна мастацкі досвед, атрыманым напрыканцы 1930-х і нават у час вайны. Напрыклад, юны Віктар Грамыка няклет прынакты; вучэбныя памішканні і майстэрні не мелі адзінага канцэнтраванага

Тут сабраліся малаяды людзі, якія паспелі да папслення ў вучылішча скончыць дзесяцігодку, і займаша ім было лягчэй, асабліва па агульнаадукацыйным прадметам. Хтосьці меўаку пэўна мастацкі досвед, атрыманым напрыканцы 1930-х і нават у час вайны. Напрыклад, юны Віктар Грамыка няклет прынакты; вучэбныя памішканні і майстэрні не мелі адзінага канцэнтраванага

Тут сабраліся малаяды людзі, якія паспелі да папслення ў вучылішча скончыць дзесяцігодку, і займаша ім было лягчэй, асабліва па агульнаадукацыйным прадметам. Хтосьці меўаку пэўна мастацкі досвед, атрыманым напрыканцы 1930-х і нават у час вайны. Напрыклад, юны Віктар Грамыка няклет прынакты; вучэбныя памішканні і майстэрні не мелі адзінага канцэнтраванага

Керамычым збан, чорная бутэлка, нагітна, кавалак драпіроўкі — вост і усё. Спачатку я нарысваў усё прадметы алючым, потым размаляваў акарвалю. Паглядзяў, як ідуць справы ў суседзях злева і справа. Ізраіль Басаў пісаў нацюрморту адрэзу

В.Баброў, Благда. 1966. Адзін з лепшых дыпламаў ММВ, 1966 года. Я — рэцэзэнт — паставаў аднаку "5"

алеям, пастэзна, атрымаўшы са вельмі злова. Мяска, вытанчана прашаваць акарвалым прылізмак Маркоўскай. Куды ж мне і да іх, янак трапіць засмуціць. Хаця, як аказалася, заданне выканаць нармальна. Другі экзамен быў па кампазіцыі. Я выбраў сюжэт з партызанскага жыцця і нешта там нарысваў у рамках рутлівага вучня. Хо і экзаменацыйнай камісіі! Леў Лейтман, Віталій Цірка, Іван Ахрэмчык, Юген

Усё пачалося з загада №371...

Красоўскі — але гэтыя славныя імяны тады малі што мне гаварылі. Потым абдылося пасаджэнне мандалі камісіі на чале з начальнікам Упраўлення па справах мастацтваў Паўлём Лютаравічам, Камісіі і вызначыла канчатковы склад вучняў першага набору ў вучылішчы.

Пасля запісання Шчамялёва, які і ўсім іншым, належана напісаць адпаведную заяву на імя толькі што прызначанага дырэктара вучылішча Івана Рыгаравіча Красоўскага. Копія гэтай заявы захаваў у маім хатнім архіве: "Прашу Вас прыняць мяне на мастацка-педагагічнае аддзяленне Вашага вучылішча, бо я дэмабілізаваны з Савецкай Арміі і маю вялікія схільнасці да малявання, а таксама і зольнасці. Будучы ў арміі, шмат рысваваў. Адукацыя ў мяне — сем класаў, якія скончыў у 1939 годзе. Паступіў у фабрычна-заводскае вучылішча аўтніку і потым на фабрыку ў якасці вучня. У снежні 1941 года паішоў служыць у Чырвоную Армію. Уздзельнічаў ў баях, быў шэка паранен 9 жніўня 1947 года дэмабілізаваны як зацверджаны. На дадзены момант жыў у Бабруйску ў сваёй сястры і маці. Байска загінуў у баях за Савецкую Радзіму. Леанід Шчамялёў, 26 жніўня 1947 года".

"КАЧЭЎНІКІ"

Памінь пра баявое юнагта ўчарашні "рабочыя вайны", рэпава ўсіх іх ад зацверджаннасці, давала ім пэўную рынагу і мору. На доўга гэтага пакалення, што нагавала пасечны асколкім лес, выпалі рэзкія па сваёй драматургіі выпрабаванні. І мне падаецца, што менавіта гэты маральны палумрак даў ім магчымасць максімальна рэалізаваць свой творчы патэнцыял у наступныя гады.

Абтўрэнты з 10-класнай адукацыяй пасля папсвай адукацыі спецыяльна дыспцыплін зацікавілі адрэзу на 2-і курс вучылішча і навучаліся чатыры гады замест пяці. Па гэтай жады, ядро першых навучэнцаў ММВ — "вялікаўзроставае" пакаленне 1922—1925 гадоў нараджэння — адрэзу ж пасля вайны змушана

І пубчат з імі, былымі франтавікамі і партызанамі, больш малаяды аднакурснікі, якія па ўзросце не паспелі паваяваць (Май Данчык, Юрый Тышкевіч, Георгій Папуляскі, Геналёз Мурамуцаў, Юрый Карачун, Іван Барзана, Ілья Немагай, Людвіг Асескі, Барыс Ус, Франц Выпас, Барыс Забараў (пасупіў у 1949-м), канешне, дзючаты — Наталія Лебелеза (Паньскава), Маргарыта Дзюнскава (Савішкан), Ірына Глазана), але заўваж адначасна ісе камфортна пубчат з салдацімі Перамоі. І гэта сапрады так.

Тым не менш трэба сказаць, што не лепшыя тады былі пасляваенныя гады для таго, каб нармальна вучыцца жыўнасці і скульптурцы. Побыт і вучоба вучняў, асабліва на першых гадах, складаліся няпроста. Вучылішча не мела свайго стацыянарнага памішкання і вучэбных майстэрняў; доўгі час прыійшоўся арандаваць пакоі ў будынку Операгна тэатра для

правядзення спецыяльных дынадыадукацыйных прадметнак прыходзілі ў школьныя арандаваныя класах па вуліцы Якуба Коласа і Герасіна. Так што прыходзілася, як канчэўніка, амаль іподрэзіна балязіна па горадзе.

Да таго ж не хапала мастацкіх матэрыялаў: фарб, пэндзляў, палотнаў, падрамнікаў, зношываў, гіпсу. З-за адсутнасці інтэрната інашароднай вучняў вымушаны былі зымша прыватнае жыццё. А паколькі спелендыя была мізэрная (14 рублёў пасля рэформы 1947 года, яе хапала на ежу на некалькі дзён),

В.Цірка са сваімі выхаванцамі з Мінскага мастацкага вучылішча. 1949

пашыць за пакоічкім ці проста за кут бома дзювоі класна. Каб пракарміць, прыходзілася папрацоўваць у якасці дворніцкай, вартаўнікоў, грузчыкаў, качагараў, маляроў, дынасекаў, гардэрных у Операгн тэатры і г.д.

Шчамялёў, напрыклад, "даслужыўся" ў адной буіной каператыўнай арганізацыі да старшага дворніка і меў дзюво памочнікаў — Ілю Немагай і Юрыя Тышкевіча. І прытым паспяваў наведваць любімую бібліятэку імя Пушкіна на вуліцы Інтэрнацыянальнай, кансерваторыю, глядзеш спектаклі і канцэрты не толькі ў Операгн тэатры (практычна брасплатна), але і ў іншых драматычных. Шмат чытаў. Тады яго кумарам быў дэжэрданскі індывідуаліст Марцін Ізн, чалавек, які зрабў себе сам.

Кортак кажучы, многім вучням давялося зведць і фізіялагічны годзі, і іншы — годзі на сапцішных Савішкане, які аны заспакойвалі ў залах Дзюжэрдана мастацкага музея БССР і ў чэ кароткіх групах пазнак на выставы ў Ленінград і Маскву. У дзювоабы ад вучобы газіна, акрамя бібліятэж, для большасці самым прыягальнымі месцамі былі два кінатэатры: гэта "Першы" і часова ягога пазіраў на Савецкую вуліцу і вуліцу Валадарскага, 12, і новы

трахоэальны кінатэатр "Перамога" па вуліцы Інтэрнацыянальнай, спрактываным Іосіфам Лагбардам.

НА АПОШНІ РУБЕЛЬ

У тыя часы практычна на ўсіх кіназалах горада ішлі трафіяныя фільмы, на якія заўсёды выстройваліся па квіткі доўгі чэргі. І вучні вучылішча, які былі, былі ў першых рыхах. Былі франтавіка-ардэнаносцы Віктар Вірсоўскі ўстапамы, што апошні рубель з мізэрнай спелендыя траціць не на ежу, а на квіток на трафіяны фільмы. Пасля некалькіх высакакласных кар

раваы дзень, калі з прадаёнай зыаы хірургі выдзіпалі яго з магільна... Тым не менш вучылішча Міхал Андрэвіч скончыў біскупа — на ўсе крутыя "тышэцкі".

Што казаць, і ўнутрашніх праблем у асродкі вучняў, педлагаў і начальства было дастаткова. Іван Красоўскі быў вельмі строгім дырэктарам. Ён не лараву вучням адхлэнчэнь, "несумяшчальнае з высокім званым будучага настаўніка рысаванні і чэрчэння"; парушэнне грамадскага парадку, выпуклі, дракі, раборзкі з міліцыяй і г.д. А вост за рэгулярныя

Літаральна праз тыдзень прыійшо "жывое" рэагаванне: прама ў кватэры ў Грушаўскім пасёлку, дзе тады ў прыватным доме зымша пакоічкім Леанід, з'явіўся чалавек з Масквы. Гэта быў супрацоўнік апарата Савета Міністраў ССРСР. Ён прывёзлі Шчамялёва пакет. Унутры — чорны канверт. У ім папера з бланкам Саўміна ССРСР. У гэцкіе гаварылася, што Шчамялёўскі ліст уважліва вучывучаны і па яго сутнасці аддзлена адпаведнае распараджэнне Упраўлення па справах мастацтваў пры Саветe Міністраў БССР. У верхнім левым куце ліста вучывучаным алоўкам — вісат: "Тармавава разабрацца і дапамагчы тах. Шчамялёву".

І ўжо на наступны дзень Леаніда ветліва запрасіў да себе кіраўнік нашага Упраўлення па справах мастацтваў Павел Лютаравіч: "Ах, навошта вы, даражэнькі, ў Мінскіх будучым вядомым жыўнасцім, вучням Вялікіна Волкава, і Р.Балдзіным, які стаў пэраўні Алены Алавава мастацтвазнаўцам-музейшчыкам, з 2-га курса аддільчы Ю.Высоцкага і В.Турко, з 3-га — Маркоўскаю ў Палер.

А што тычыцца вымоў за спазненні ці за самавольны сыход з урокаў, то гэтыя выхавачыя праэдурэ прайшлі большасцю вучняў, у тым ліку і такіх выдаткі вучобы, як самалёны і вельмі зольны М.Данчык і А.Кашкурэвіч, які занадта многа займаўся акарваткай і яму прыходзілася ўздзельнічаць у спаборніцтвах, а значынь — прыпускаць заняткі. Быў на мяжы выключэння з вучылішча — але педлагаў істаля таленавітага юнака.

СКАРГА ВАРАШЫЛАВУ

У кантэксте гэтага расказу маляваломы для чытачоў унікальны выпадак, які адбыўся з тагачасным старшарам 2-га курса групы "А" Л.Шчамялёвым, упартаць і непаслуджымасця якога ў вучылішчы не сыходзіла ў людзей з языкоў. Адноічы Іван Красоўскі разам з педасаветам за "непаспяховасцю па алтэргы, геаметрыі і фізіцы" падпі

больш пісьменны ліст Кліменту Яўрэмавічу... Зразумела, вучылішча пасля гэтага нільзэнту доўга стаяла на вушах. Загад быў імянна скасаваны, спелендыя адноўлены. Выбачэнні прынятыя, а хутка і ўсе "неуды" вучылішча гэтага "усесааюнага" канфіліту ліквідаваны.

ПА "ЗАЛОТАЙ" ЛЕСВІЦЫ

Жыццё працягвалася. Вучні па-ранейшаму і з вядомым захаваннем гралі граніт мастацтва ў Маскоўскім мастацкім інстытуце імя В.Сур'якава; хтосьці з'ехаў у Ленінград; камусь аднаўшачы вучылішча аказалася дастатковай, каб у будучым стаць сапраўдным мастаком-прафесіяналам. Зразумела, былі і страты: некаторыя з розных прычынаў заўсёды зніклі з жырэнтноў творагта горада. Але, як бы там ні было, Мінскае мастацкае вучылішча з'явілася для большасці сваіх выхаванцаў той першай "залатоў" лесвіцай, якая прывяла іх на Алімп Яго Вялікасі Масптава.

Дарчы, некалькі былых вучняў пазней і самі сталі ў сваёй ала mater таленавітымі настаўнікамі (той жа Л.Шчамялёў, Б.Арачэў, В.Вірсоўскі, М.Басальчы, К.Шастоўскі і інш.). Сёння Мінскае мастацкае ўстанова магла б выздзірсціцца так дома паказішчыцкаму складу.

Амалю кожны з педлагаў, а я практычна ўсіх ведаў, і а практычна ўсіх ведаў мастака, апроч таго ў якасці мастака ўкаў свой каноўны камень у магутны падмурк Беларускай вядучай культуры 1940—1960-х гадоў. Такім чынам, сустракаючы 75-гадова юбілей Глебукіў — так сёння прычотна называюць Мінскае мастацкае вучылішча, з 1992 года Мінскі дзюжэўны мастацка катедж імя народнага мастака БССР А.К.Глебава — намя, Беларускам, ёсьць чым ганарыцца...

Барыс Крэпак

Учарашні выхаванцы ММВ сталі студэнтамі БДТМ. 1954. Злева направа В. Грамыка, Ф. Бараноўскі, Л. Шчамялёў, Б. Арачэў

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Новы выставачны корпус на вул. К. Маркса, 24.

• Выставачны праект "Штодзённасці чароўнае імгненне", прымаркаваны да 120-годдзя дня нараджэння Ядвігі Іосіфаўны Раздзялюксай. **Да 20 чэрвеня.**

• Выстава "Барыс і Іван Казаковы: постскрытум", прымаркаваная

да 85-годдзя Барыса Іванавіча Казакова. **Да 19 чэрвеня.**

• Выстава школа Барысаўскага крышлянага завода імя Ф.Э. Дзяржынскага. У экспазіцыі – каля 100 твораў з 1950-х да пачатку XXI ст. **Да 19 чэрвеня.**

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 397 01 63 (экскурсійнае бюро)

• Пастаянныя экспазіцыі.

• Выстава "Уладзімір Садзін. Мастацтва падарожніцтва", якая ўключае больш за 50 графічных работ, сьвеныры, кнігі, асабістыя рэчы мастака-вандроўніка. **Да 26 чэрвеня.**

• Выстава беларускіх мастакоў "Ніколі больш!", прысвечаная тэме генацыду беларускага народа ў

гады Вялікай Айчыннай вайны. **Да 5 ліпеня.**

• Выстава работ выпускнікоў Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя А. К. Лебавы "Ступені майстэрства", прысвечанай 75-годдзю каледжа. **Да 24 ліпеня.**

• Выставачны праект "Залаты век беларускага ікананісу. XVII стагоддзе". **Да 26 ліпеня.**

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Някрасава, 3. Тэл.: 399-09-78

• Выстава ў рамках IV Міжнароднага фестывалю дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва "Тэкстыльны букет". **Да 26 чэрвеня.**

• Цыкл лекцый аб сучасным тэкстылі – каманда НЦСІ сумесна з мастакамі-ўдзельнікамі выставы "Тэкстыльны букет" і запрошанымі спецыялістамі.

З 16 па 25 чэрвеня. Падрабязней на сайце музея – ncsmb.by.

• Выставачны праект "Сальвадор Далі. Святое пасланне" – графічная серыя найвялікшага мастака XX стагоддзя – яго ілюстрацыі да *Старога і Новага Запавету з прыватнага збору.* **Да 14 жніўня.**

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47. Тэл.: 242-78-14

• Выставачны праект "Shagal. La Bible". **Да 28 жніўня.**

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць. Тэл.: (8-01596) 2 82 90, (8-01596) 2 82 70

• Пастаянная экспазіцыя.

• Квэст "Таямніца двух кудраў" (Таямніца князёў Радзівілаў). **18 чэрвеня.** Пачатак у 15.30.

• Музычная шоу ў стылі кінахіт. Шоу прадстаўляе Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр. **18 чэрвеня.** Пачатак а 21 гадзіне.

• Выстава "Белая зброя краін свету". 1-ы адсек Паўночнага корпусу Мірскага замка. **Да 19 чэрвеня.**

• Лыготны дзень. **22 чэрвеня.**

• Патрыятычны аўтапрабег – мікрэгіянальны аўтапрабег, прымаркаваны да Дня пачатку Вялікай Айчыннай вайны. **22 чэрвеня.** У аўтапрабегу запланаваны ўдзел дэлегацыі са Стаўбоўскага, Нясвіжскага і Баранавіцкага раёнаў. Праграма мерапрыемства ў г.п. Мір: **15.00–15.30** – укладанне кветак да дэкаратыўнага магіла на вул. Кастрычніцкая і вул. Танкістаў; **15.30–16.00** – тэатралізаванае прадстаўленне "Памяці не здраджываць" на пляцоўцы перад Мірскага замкам; **16.00** – наведванне выставы аб генацыду беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны ў музеі "Замкавы комплекс "Мір".

• Праграма "Вялікі тэатр Беларусі запрашае". **25 чэрвеня.** Пачатак канцэрта а 17 гадзіне.

• Выстава з фондаў Віцебскага абласнога краязнаўчага музея "Веков связующая нить". На

выставе прадстаўлена калекцыя дэкаратыўнай вышыўкі, вязання і пляцення канца XVIII – XIX стст., сабраная першым дырэктарам музея А.Р. Брадоўскім, які быў калекцыянерам і вялікім знаўцам гэтага віду дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Месца знаходжання – Слановая зала музея. **Да 10 ліпеня.**

• Фотадакументальная выстава "Без тэрміна даўнасці", прымаркаваная да 100-годдзя памяці і прысвечаная генацыду беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

• Аглядны і тэматычныя экскурсіі.

• Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.

• Сямейная квэст-экскурсія "Легенды і паданні Мірскага замка" (група ад 2 да 5 чалавек).

• Экскурсія для дваіх "Інтрыгі Купідона".

• Экскурсія "Падарожжа ў часе" для дзяцей малодшага школьнага ўзросту.

• Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: "Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце"; "Асабістыя жаночага касцюма XVIII ст."; "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст."; "Печы з каробкавай кафлі XVI – XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў".

• Віртуальныя выставы: "Нясвіж – здабытак сусветнай культуры". Выстава Паўла Татарнікава "Магнацкі двары і замкі Беларусі".

• Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках г. Нясвіжа.

Ратуша:

Пастаянныя экспазіцыі:

- "Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX стст."
- "Нясвіж у міжваенны час. Людзі падзеі".
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стст. "Культура часу". З фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы:

- Экскурсіі з элементамі гістарычнай галёнкі "Музейныя вандроўкі".
- Квэсты "Карта сямі каралеўстваў"; "Сакрэты старога захавальніка".
- Сожэтная-ролевая развівальная праграма "Школа шпіёнаў". Да 25 чалавек.
- "Дзень нараджэння ў Ратушы". Група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў.
- "Дзень нараджэння з Карамельнай (Лол Члолхай)". Група ад 4 да 10 чалавек ад 4 да 12 гадоў.

Архітэктурны помнік "Слуцкая брама":

- Часовая экспазіцыя "Храмавае дойлідства Нясвіжа". **Да 30 верасня.**

МУЗЕЙ "ДОМ ВАН'КОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОВЫ XIX СТ"

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: +375 17 363 77 96, +375 17 358 88 78

• Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ У МАГЛІБЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37. Тэл. 8 (0222) 65 07 57, 65 88 00

• Пастаянныя экспазіцыі.

• Праграма Art-lectorium "Зразумелае мастацтва". Праводзіцца заўсёды. Падрабязней на сайце музея (artmuseum.by) або па тэлефонах: 8 (0222) 65 02 03, 65 88 00.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1. Тэл.: +375 (17) 243 10 41 (каса), +375 (17) 361 54 93

Вечары Вялікага тэатра ў замку Радзівілаў:

• **18:** – Канцэрт "Музычныя легенды старажытнага замка" (12+). **Тэатральная зала замка Радзівілаў.** Пачатак у 19.00.

– Канцэрт "Песні Вялікай Краіны". Вечары з "Серзнадай". (12+). **Тэатральная зала замка Радзівілаў.** Пачатак у 19.00.

– "Лютучая мыш" (аперэта ў 3-х дзеях (выконваецца з адным антрактам)) І. Штраўса (12+). Дырыжор – Алег Лясун. **Унутраны двор замка Радзівілаў.** Пачатак у 20.00.

• **19:** – Канцэрт "Нясвіжскі канцэрт з А.М.А.Д.І.С. Brass" (12+). **Тэатральная зала замка Радзівілаў.** Пачатак у 19.00.

– **Гала-канцэрт зорак Вялікага тэатра Беларусі.** Замкавыя забавы ў Нясвіжы" (12+). Дырыжор – Алег Лясун. **Унутраны двор замка Радзівілаў.** Пачатак у 19.30.

• **21 – Канцэрт "Шчасце маё..."** – музыка ў стылі танга (12+). Пачатак у 19.30.

• **22 – "Спартак"** (балет у 3-х дзеях) А. Хачатуряна (12+). Дырыжор – Мікалай Калядка. Пачатак у 19.00.

• **23 – "Травіята"** (опера ў 4-х дзеях) Д. Вердзі (16+). Дырыжор – Аляксей Вархоўен (Расія). Пачатак у 19.00.

• **24 – "Карсар"** (балет у 3-х дзеях) А. Адана, Ц. Пуні, Л. Дэлбі, Р. Дрыгі, П. Альдэнбургскага (12+). Дырыжор – Мікалай Калядка. Пачатак у 19.00.

• **24 – Канцэрт "На безыменнай вышыні"** (12+). Пачатак у 19.30.

• **25 – "Вялікі тэатр Беларусі запрашае..."** (12+). **Партнэры зал у Замкавым комплексе "Мір"**, Пачатак у 17.00.

• **25 – "Даікае павяненне караля Стаха"** (опера ў 2-х дзеях) У. Солтана (12+). Дырыжор – Уладзімір Авадок. Пачатак у 19.00.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, д. 2. Тэл.: +375 212 66-90-77 (каса)

• **18 – "Жыў-быў Зялё"** (казка на 2 дзеі) М. Шувалова (5+). Пачатак у 11.00.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8. Тэл. +375 (17) 203 07 92, +375 (29) 144 07 92, +375 (17) 327 11 66

• Пастаянная экспазіцыя.

• Тэматычнае мерапрыемства "Пачатак...", якое разам з героямі таго часу ачуе ў гісторыю самых страшных і трагічных падзей першых дзён вайны ў Беларусі. Наведваць мерапрыемства можна па ўваходным білетэ ў музей. **22 чэрвеня ў 11.00 і 14.00.**

• Выставачны праект "Шчаслівых перамог, свабодны мой народзе!" – унікальныя рэліквіі са збору Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы і Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. **Выстава прымаркаваная да 140-годдзя Янкі Купалы і Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусі.** **Адкрыццё – 24 чэрвеня а 15 гадзіне.** Выстава будзе працаваць да 25 ліпеня.

• Выставачны праект "Вызваленне Еўропы" ў рамках Міжнароднага праекта "Тэрыторыя Перамогі", які аб'ядноўвае 250 музеяў і ваенна-гістарычных цэнтраў Расіі і замежных краін.

• Віртуальны музейны альбом "Як нашы дзяды ваявалі".

• Інтэрактыўная праграма "Усе вышэй, вышэй і вышэй..." на пляцоўцы ля самалёта Лі-2. Аб героях вайны і лётных подзвігах, а таксама цікавыя факты з гісторыі ваенна-транспартнага самалёта Лі-2. **Кожную суботу і нядзелю з мая па верасень.**

• Майстар-класы ў "Музеі для дзяцей" – пластылінавы жывалік і лялюк на тэхніцы граттаж (серада – нядзеля з 10.00 да 17.00).

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19. Тэл.: +375177020602, 206660, +375295518051, +375291903149

Адзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці:

г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1.

- Выстава мастацкіх твораў Алы Судніковіч "З вытокаў...". **Да 30 чэрвеня.**

Палацавы ансамбль:

- Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальны цырыманіялі нясвіжскага двара". У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Летні фестываль опернага і балетнага мастацтва "Вечары Вялікага тэатра ў замку Радзівілаў". **З 17 па 19 чэрвеня.**
- Выстава-атракцыён па матывах творчасці ветэрана беларускай анімацыі, мастака і рэжысёра Алы Мацішоўскай "Час – хуткая рака" ў рамках мерапрыемства па правядзенні Года гістарычнай памяці. **Да 30 чэрвеня.**
- Выставачны праект Максіма Петрула "deKonstrukcyja". **Да 3 ліпеня.** У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Часовая экспазіцыя "GLORIA ARME: ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі". **Да 23 кастрычніка.** Вялікая выставачная зала.
- Выставачны праект, прысвечаны Году гістарычнай памяці, "Пераўтварэння ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны". **Да 15 студзеня 2023 г.** У экспазіцыйным зале першага пусковага комплексу.

Мерапрыемствы:

- Квэсты: "Палацавыя таямніцы"; "Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца".

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА У В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: +375 17 507 44 68

• Пастаянная экспазіцыя.

ШТОДЫДНОВА ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА, ДЛІА ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)

Выдаецца з кастрычніка 1991 года.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчэнне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавечка ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч.

Першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна.

Прыёмная: (017) 334 57 41, 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Чашвэрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.

Галоўны рэдактар — КРЫВАНОС Аляксандр Паўлавіч;

адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ;

рэдактар аддзела: Яўген РАПІН; аглядальнік рэдакцыі: Надзея БУНЦЭВІЧ, Аўтон РУДАК; Павел САЛІВУ Ілья СВІРЭЦ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, Даніл ШЭЙКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ.

Сайт: www.kimpress.by.

Е-mail: kultura.bel@yandex.by.

Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чашвэрты паверх.

Тэлефоны:

(017) 286 07 97, (017) 334 57 23; Тэлефон-факс: (017) 334 57 41.

Рэкламны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41.

Аўтары допісаў паводле адрасу прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі

(нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Меракванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.

Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы. © "Культура", 2022.

Нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Меракванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.

Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы. © "Культура", 2022.

Нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Меракванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.

Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы. © "Культура", 2022.

Наклад 3037. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Папсісана ў друку 17.06.2022 у 18.00. Замова №1115. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавечтва Беларусі Дом друку". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.